

Förebyggande rusmedelsarbete i Sibbo

2022–2024

Innehåll

1 Förebyggande rusmedelsarbete: Vad och varför?	2
1.1 Vad är förebyggande rusmedelsarbete?	2
1.2 Varför en plan för förebyggande rusmedelsarbete?	3
1.3 Koordinator för förebyggande rusmedelsarbete	6
1.3.1 Koordinator ansvarar för ett effektivare informationsutbyte och samarbete.....	6
1.3.2 Vad gör koordinatören i praktiken?	6
1.4 Beskrivning av aktörsnätverket	8
2 Rusmedel och Sibbo	10
2.1 Nuläget gällande välfärd och rusmedelsanvändning i Sibbo.....	10
2.1.1 Barn och unga	10
2.1.2 Personer i arbetsför ålder.....	17
2.1.3 Äldre personer	18
2.2 Befintliga strukturer och nuvarande åtgärder inom förebyggande rusmedelsarbete.....	19
2.2.1 Barn och unga	19
2.2.2 Personer i arbetsför ålder.....	23
2.2.3 Äldre personer	25
2.3 Nuvarande mentalvårds- och rusmedelstjänster i Sibbo	26
2.3.1 Barn och unga	26
2.3.2 Personer i arbetsför ålder.....	26
2.3.3 Äldre personer	27
3 Strategiska mål och framtida åtgärder inom det förebyggande rusmedelsarbetet i Sibbo.....	28
3.1 Barn och unga	29
3.2 Personer i arbetsför ålder.....	31
3.3 Äldre personer	32
4 Undersökningar som en mätare och kontinuerlig uppföljning	33
5 Praktiska tips och åtgärder	34
5.1 Förebyggande rusmedelsarbete i vardagen – praktiska tips för arbetet	34
5.2 Åtgärdsförteckning	37
6 Sammanfattning	38
Källor.....	39

Bilagor

1 Förebyggande rusmedelsarbete: Vad och varför?

Den här planen fungerar som ett verktyg och stöd för anställda, samarbetspartner och beslutsfattare i Sibbo kommun vid genomförandet av det lagstadgade förebyggande rusmedelsarbetet i kommunen. Planens syfte är att stödja samarbetet mellan de olika sektorerna i kommunen, samarbetet med samarbetspartners och invånarna samt att erbjuda yrkespersoner verktyg för förebyggande rusmedelsarbete. I planen beskrivs rusmedelsläget i Sibbo idag, situationen för förebyggande rusmedelsarbete samt framtida rusmedelsarbete, planer och mål, med beaktande av alla invånare enligt åldersgrupp.

1.1 Vad är förebyggande rusmedelsarbete?

Missbruk av rusmedel och psykiska problem har en mycket stor inverkan på folkhälsan. Problemen påverkar utöver individen utan även hans eller hennes närmaste krets och sträcker sig ofta från en generation till en annan.

[Förebyggande rusmedelsarbete](#) är att förebygga och minska skador orsakade av rusmedel. Syftet med förebyggande rusmedelsarbete är att minska efterfrågan, tillgänglighet, förekomst och rusmedelsskador, främja hälsa, säkerhet och välmående samt särskilt stödja drogfrihet bland barn och ungdomar genom att bland annat skjuta upp inledandet av missbruk och första försök.

[Förebyggande rusmedelsarbete](#) riktar sig främst mot alkohol, droger, tobak och andra rusmedel. Spelberoende och andra beroenden hör också till förebyggande rusmedelsarbete.

Rusmedelsskador kan förebyggas och minskas genom att:

- » ge information och påverka attityder och rättigheter gällande rusmedel
- » stärka skyddsfaktorerna och minska riskfaktorerna
- » påverka hur rusmedel används samt tillgången och utbudet

Åtgärderna kan riktas mot:

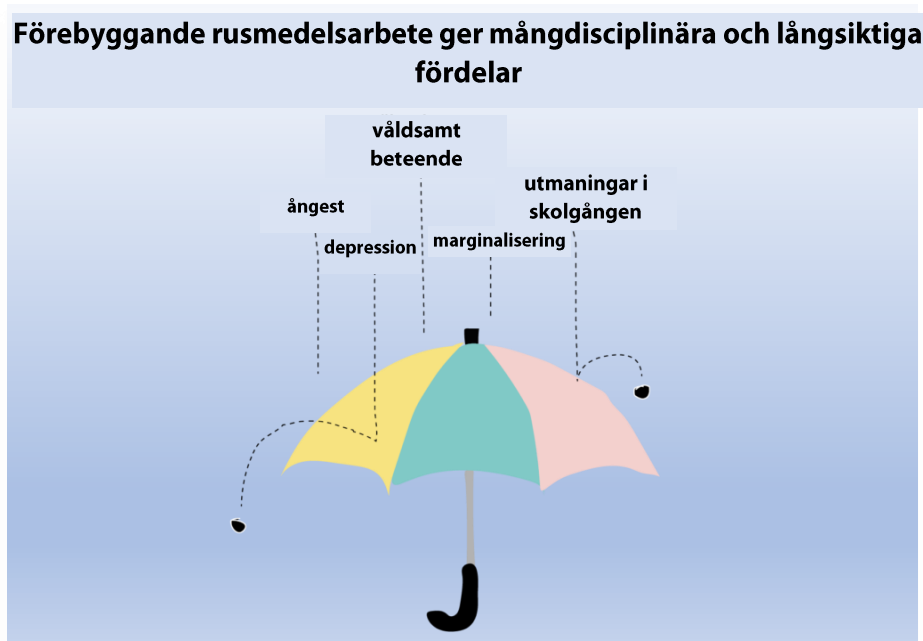
- » hela samhället
- » lokalsamhällen
- » nära relationer
- » individer

1.2 Varför en plan för förebyggande rusmedelsarbete?

En bra vardagsmiljö minskar de skador som missbruk, tobak och penningsspel orsakar människor, deras närstående och deras närmaste omgivning. Meningen nämns i [genomförandeplanen](#), i anslutning till statens principbeslut om att främja välbefinnande, hälsa och säkerhet 2030, och utgör också en bra grund för det förebyggande rusmedelsarbetet.

[Högklassigt förebyggande rusmedelsarbete](#) främjar kommunens välfärd och kan spara stora samhällskostnader, till exempel vad gäller korrigerande tjänster och mentalvårdstjänster. Förebyggande rusmedelsarbete innebär att samla in information om rusmedlens användning, användningsmönster och effekter samt distribution och kommunikation. Var och en har rätt att få korrekt, forskningsbaserad information om risker och effekter av rusmedelsanvändning som grund för sina egna val.

Förutom att förmedla information är förebyggande rusmedelsarbete en praktisk aktivitet i kommunen och i olika organisationer.

Källa: EHYT ry 1

Det finns ett brett spektrum av aktörer inom det förebyggande rusmedelsarbetet, och olika åtgärder inom det förebyggande rusmedelsarbetet genomförs i stor utsträckning inom olika sektorer i kommunen och bland annat i samarbete med organisationer. Utmaningen är att samordna dessa separata åtgärder.

Det förebyggande rusmedelsarbetets mångdisciplinära karaktär kräver en samordning av arbetet. En samordning av olika aktörers arbete är en förutsättning för detta. Syftet med planen för förebyggande rusmedelsarbete är att beskriva, utveckla och samordna det förebyggande rusmedelsarbetet mellan olika aktörer i Sibbo. I den här planen sammanställer man befintliga verksamhetsmodeller, beskriver aktuella fenomen och gör utvecklingsförslag samt skapar nya bevisligen fungerande arbetsmetoder i Sibbo.

Det finns forskningsdata om effektiva metoder för förebyggande rusmedelsarbete. Ett effektivt förebyggande rusmedelsarbete är nätverkande, tillräckligt omfattande och långsiktigt arbete. Målgrupperna har också deltagit i planeringen och genomförandet av verksamheten, och särskilt ungdomarnas deltagande och en känsla av delaktighet utgör en viktig del av det förebyggande arbetet. Ett förebyggande rusmedelsarbete som ökar skyddsfaktorer mot rusmedelsskador, eliminerar riskfaktorer och som är tillräckligt målinriktat har i allmänhet visat sig vara effektivt. Dessa faktorer finns på alla genomförande nivåer inom det förebyggande rusmedelsarbetet, från samhälle till individ.

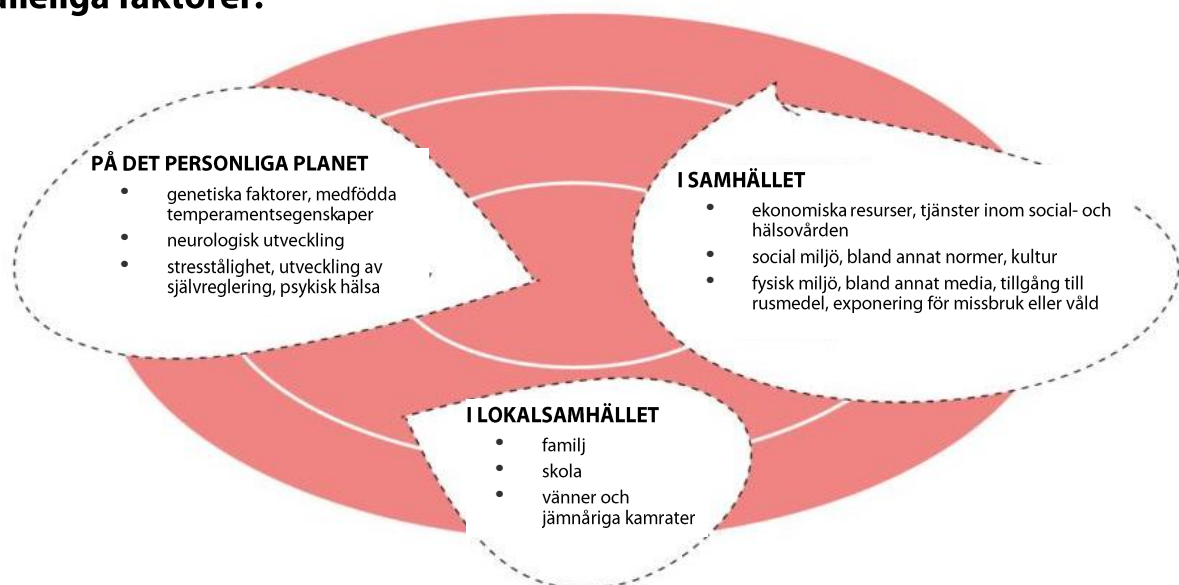
I olika livssituationer är risk- och skyddsfaktorerna olika. Olika övergångsfaser, som att börja skolan, flytta från en skolnivå till följande, flytta bort från barndomshemmet, bilda familj, skilsmässa, arbetslöshet eller pension, är särskilt viktiga inom det förebyggande rusmedelsarbetet. Vid dessa brytningspunkter i livet ökar mottagligheten för att möta utmanande situationer och använda rusmedel – å andra sidan skapar många brytningspunkter i livet också möjligheter till positiva förändringar av livsstilen.

Skolornas rusmedelsfostran är en av de vanligaste formerna av förebyggande rusmedelsarbete. Dessutom kan skolorna på många sätt stödja elevernas delaktighet och välbefinnande, till exempel genom att upprätthålla skolans rusmedelsregler och elevernas delaktighet i skolgemenskapen.

Även nästan alla andra aktörer i samhället, från social- och hälsovården till kommersiella aktörer och organisationer, har också en egen roll inom förebyggande rusmedelsarbete. Man kan till exempel föra användningen av droger på tal och vid behov erbjuda stöd för hanteringen av den överallt där människor träffas. En av de mest effektiva formerna av förebyggande rusmedelsarbete är att erbjuda föräldrafostran i grupp för att stödja föräldraskapet.

I princip är ett bra förebyggande av missbruk alltid mångdisciplinärt och omfattar olika åldersstadier. Som bäst sträcker sig det förebyggande arbetet från spädbarn till far- och morföräldrar. Arbetet är effektivt när det bygger på tillförlitliga forskningsdata, noggrann samordning av mångdisciplinärt arbete och det finns tillräckliga resurser.

Rusmedelsmissbruk och spelskador kan orsakas av olika sammanhängande egenskaper hos individen och hans närmaste omgivning samt av samhälleliga faktorer.

1.2.1 Lag om organisering av det förebyggande rusmedelsarbetet

Det förebyggande rusmedelsarbetet styrs av [Lagen om organisering av det förebyggande rusmedelsarbetet \(523/2015\)](#). Lagen trädde i kraft den 1 december 2015 och fastställer förebyggande åtgärder mot skador orsakade av alkohol, tobak, narkotika och penningsspel. Enligt lagen är kommunerna skyldiga att utarbeta strukturer som möjliggör förebyggande rusmedelsarbete.

Enligt lagen ska det förebyggande rusmedelsarbetet grundas på uppföljning av rusmedelsanvändningen och därmed relaterade skador, tillgänglig vetenskaplig evidens och på god praxis. Enligt lagen är det skäl att i det förebyggande rusmedelsarbetet också beakta skador som orsakas andra än rusmedelsanvändare. Kommunerna ansvarar på förvaltningsnivå för att samordna och organisera det förebyggande rusmedelsarbetet. Dessutom ska kommunen främja invånarnas möjligheter att delta i och påverka det förebyggande rusmedelsarbetet. Utarbetandet av planen för förebyggande rusmedelsarbete är ett bindande mål i [Sibbo kommuns budget](#) för 2021.

Det förebyggande rusmedelsarbetet leds av social- och hälsovårdsministeriet, arbetet utvecklas och leds av Institutet för hälsa och välfärd och de regionala regionförvaltningsverken i samarbete med andra myndigheter ansvarar för detta på lokal nivå. Lagen om förebyggande rusmedelsarbete fastställer hur det förebyggande rusmedelsarbetet utförs i kommunerna. Kommunerna ansvarar på förvaltningsnivå för att samordna och organisera det förebyggande rusmedelsarbetet.

I enlighet med 5 § i lagen om förebyggande rusmedelsarbete svarar kommunen för organiseringen av det förebyggande rusmedelsarbetet inom sitt område och utser ett organ med ansvar för det förebyggande rusmedelsarbetet. I Sibbo utgörs organet med ansvar av bildningsnämndens fritidssektion.

Organet har till uppgift att:

- 1) sörja för uppföljningen av rusmedelsläget i kommunen och information i anslutning till detta;
- 2) sörja för att enskilda personer och hela befolkningen får information om rusmedelsrelaterade skador och hur de kan minskas;
- 3) öka och stödja kunskapen om åtgärder i syfte att förebygga rusmedelsrelaterade skador i alla kommunens uppgifter;
- 4) presentera och främja åtgärder inom förebyggande rusmedelsarbete inom kommunens förvaltning, särskilt inom social- och hälsovården, bildnings-, idrotts- och ungdomsväsendet samt näringslivsväsendet;
- 5) sörja för att den av kommunens verksamhet som avses i punkt 4 samordnas med polisens verksamhet, uppföljningen av alkohollagen (1102/2017) och tobakslagen (549/2016), näringslivet och i synnerhet de allmännyttiga organisationer som arbetar med förebyggande rusmedelsarbete och organ som stöder detta.

Praktiskt förebyggande rusmedelsarbete är däremot en del av det arbete som utförs av till exempel det pedagogiska området samt yrkespersoner inom social- och hälsovården. Särskilt yrkespedagoger har en viktig roll för att stödja barns och ungdomars välbefinnande och tillväxt och för att förhindra användning av rusmedel.

Den pågående social- och hälsovårdsreformen överför social- och hälsovårdstjänster från kommunerna till välfärdsområdena. I regeringens [förslag](#) följs regleringslösningen i enlighet med lagen om ordnande

av social- och hälsovård när det gäller främjande av välbefinnande och hälsa, så att i fortsättningen ansvarar både kommunen och välfärdsområdet för främjandet av välbefinnande och hälsa. Till följd av denna reglering och i enlighet med den ansvarar både kommunen och välfärdsområdet för det förebyggande rusmedelsarbetet och det förebyggande barnskyddet, som är en del av främjandet av välbefinnande och hälsa.

1.3 Koordinator för förebyggande rusmedelsarbete

Kommunerna har en lagstadgad skyldighet att utarbeta strukturer som möjliggör ett högklassigt förebyggande rusmedelsarbete. Varje kommun ska utse ett organ som ansvarar för det förebyggande rusmedelsarbetet, men den egentliga uppgiften utförs ofta av en mångdisciplinär arbetsgrupp som utses av organet.

Erfarenheterna visar att arbetsgruppen för förebyggande rusmedelsarbete behöver stöd av en koordinator med ett tydligt mandat. En bra koordinator är en investering som betalar sig själv i form av en trivsammare livsmiljö, lägre social- och hälsovårdskostnader och mer välmående invånare. Välmående invånare är även huvudsyftet med Sibbo kommunstrategi.

I början av 2021 har Sibbo anställt en [koordinator för förebyggande rusmedelsarbete](#) och en arbetsgrupp för förebyggande rusmedelsarbete utsågs och tillsattes under våren.

1.3.1 Koordinatorn ansvarar för ett effektivare informationsutbyte och samarbete.

Syftet med samordningen av det förebyggande rusmedelsarbetet i kommunerna är att säkerställa att:

- olika aktörer och förvaltningssektorer har tillgång till aktuell information om rusmedelsanvändning och rusmedelsskador i kommunen och området.
- det förebyggande rusmedelsarbetet i kommunen förstärks och omfattar alla ålders- och målgrupper.
- de aktörer som utför förebyggande arbete har samordnats: kommunerna, polisen, tillsynen över hur alkohol- och tobakslagen följs, näringslivet, organisationer och församlingar stöder och kompletterar varandras arbete.
- kunskapen om åtgärder och metoder för att förebygga rusmedelsskador ökar i alla kommunens uppgifter.
- kommuninvånarna uppmuntras till att delta i det förebyggande rusmedelsarbetet.
- regelbunden kommunikation gällande rusmedelsskador och -arbete, kommunens webbplats är uppdaterad och kommunikationen med medborgarna är målgruppsinriktad.

1.3.2 Vad gör koordinatorn i praktiken?

Koordinatorn för det förebyggande rusmedelsarbetet har till uppgift är att på ett mångsidigt sätt i praktiken organisera, kommunicera, samla in och utbyta information om olika målgrupper och åldersgrupper och deras rusmedelsanvändning samt om rusmedelsskador. I praktiken är arbetet inriktat på barn och ungdomar, eftersom förebyggande åtgärder är mest effektiva i denna målgrupp. Koordinatorn arbetar även inom ungdomstjänsterna och utbildningen ligger i linje med detta, så yrkeskompetensen är störst när det gäller att arbeta med barn och ungdomar. Koordinatorn för det

förebyggande rusmedelsarbetet fungerar som kontaktperson för kommunens förebyggande rusmedelsarbete.

Samordning är interaktion och kommunikation. Koordinatören utvecklar och möjliggör verksamheten: hen ser till att den information som är relaterad till och nödvändig för det förebyggande rusmedelsarbetet förmedlas på ett öppet effektivt sätt och via flera kanaler mellan olika aktörer samt till kommuninvånarna.

Vilka är fördelarna med samordning?

- Man kan på ett kostnadseffektivt sätt förebygga och minska rusmedelsskador
- Förebyggande rusmedelsarbete utförs inom olika sektorer med metoder som har visat sig fungera
- Arbetet är mångdisciplinärt och synergieffekter beaktas i verksamheterna och projekten
- Kunskandet ökar, vilket leder till ökad arbets kvalitet och effektivare tjänster
- Invånarna deltar i förebyggandet av skador och kan påverka frågor som gäller deras livsmiljö samt är medvetna om tjänsterna och fördelarna med förebyggande rusmedelsarbete.

Koordinatören ansvarar för kommunikationen mellan kommunen och det framtida välfärdsområdet, deltar i kommunernas nätverk för förebyggande rusmedelsarbete och främjande av hälsa och välfärd. Koordinatören engagerar och motiverar olika aktörer att genomföra och följa upp planer för förebyggande rusmedelsarbete.

I Sibbo har koordinatören för det förebyggande rusmedelsarbetet anställts av ungdomstjänsterna och de praktiska uppgifterna omfattar, utöver de ovan nämnda fastställda uppgifterna:

- sprider information till både ungdomar och deras föräldrar
- anordnar seminarier/föräldrakvällar om aktuella rusmedelsfenomen
- håller rusmedelslektioner för högstadielärover, särskilt små klasser
- stödjer öppen samverkan och förståelse/empatisk kultur i kommunen
- tillhandahåller utbildning och material för ungdomsledare och annan personal
- uppdaterar planen för förebyggande rusmedelsarbete och håller den aktuell
- förbereder ärenden i arbetsgruppen för förebyggande rusmedelsarbete

1.4 Beskrivning av aktörsnätverket

Aktörsnätverket inom förebyggande rusmedelsarbete omfattar i stort sett kommunens olika enheter samt externa samarbetspartner och organisationer. Dessutom strävar man efter att så bra som möjligt beakta kommuninvånarnas alla behov vid utarbetandet av planen för förebyggande rusmedelsarbete. Likväl har man, i syfte att förtydliga arbetet och beaktat de aktörer i kommunen som spelar en central roll vid utvecklandet av strukturerna för det förebyggande rusmedelsarbetet.

Att stödja en bra vardag är det bästa förebyggande rusmedelsarbetet och arbetet för psykisk hälsa. Till en bra vardag hör bland annat en tillräcklig utkomst, tak över huvudet, mat åt barnen, en trygg omgivning, delaktighet, meningsfulla relationer, upplevelse av att klara sig och känna sig meningsfull i livet. För att säkerställa en bra vardag för Sibboborna behövs alla aktörer i kommunen, inklusive organisationer, grupper och företag. Det förebyggande rusmedelsarbetet och arbetet för psykisk hälsa bör ha förespråkare på alla avdelningar, eftersom människors vardag förverkligas på andra ställen än inom social- och hälsovården. Människor måste få hjälp att ta ansvar för sig själva och sina närstående så nära sin egen vardag som möjligt. En ensam äldre person behöver meningsfulla aktiviteter och mänskliga kontakter, en trött förälder i en barnfamilj behöver hjälp med barnomsorg eller städning, skolbarn behöver kloka vuxna vid sin sida i skolan och hemmet, en ung person på tröskeln till ett självständigt liv behöver konkret stöd för ett självständigt liv. Detta nämns också i Sibbo kommuns åtgärdsprogram för mentalvårds- och missbrukartjänster.

Eftersom planen för förebyggande rusmedelsarbete är lagstadgad (*lagen om organisering av det förebyggande rusmedelsarbetet*), utsåg kommundirektören i Sibbo den 23 mars 2021 en mångdisciplinär arbetsgrupp för förebyggande rusmedelsarbete, som har kartlagt behoven och utvecklat strukturerna för det förebyggande rusmedelsarbetet i Sibbo kommun. Arbetsgruppens uppgifter är att planera den praktiska verksamheten i kommunens förebyggande rusmedelsarbete, samordna genomförandet, ta emot och förmedla information samt utarbeta en lagstadgad arbetsplan för förebyggande rusmedelsarbete. Som styrgrupp för arbetsgruppen för förebyggande rusmedelsarbete fungerar arbetsgruppen för barns och ungdomars välfärd. Koordinatör för det förebyggande rusmedelsarbetet är arbetsgruppens ordförande och sammankallar den samt utarbetar, med stöd av arbetsgruppen, planen för förebyggande rusmedelsarbete. Koordinatör för förebyggande rusmedelsarbete har huvudansvaret för utarbetandet av planen. Arbetsgruppens representanter har skaffat och förmedlat information om sina egna enheter samt till sina egna enheter. Dessutom har uppgifter inhämtats från andra berörda enheter och aktörer i Sibbo kommun.

Arbetsgruppen består av totalt 13 representanter från olika avdelningar i kommunen samt kommunens externa samarbetspartner, där förebyggande rusmedelsarbete utförs:

- Ungdomstjänsterna/koordinator för det förebyggande rusmedelsarbetet
- Det gemensamma skolväsendet/undervisningschef
- Elevvården/skolkurator
- Hälso- och sjukvården/ansvarig hälsovårdare inom elev- och studentvården
- Rusmedelsarbetet och arbetet för psykisk hälsa/rusmedelsanställd
- Socialarbetet för barnfamiljer/socialarbetare
- Ekonomitjänsterna/specialplanerare
- Hemtjänst och dagcenter/servicechef
- Service för äldre/servicechef, service för äldre och handikapps-service (förebyggande verksamhet)
- Idrottstjänster/servicechef för idrottstjänster
- Borgå stad, miljö- och hälsoskydd/hälsoinspektör

- Förebyggande verksamhet vid polisinrättningen i Östra Nyland/äldre konstapel
- Föräldraföreningen vid Sipoonlahden koulu/föräldrarepresentant
- Kondis ry rusmedelsarbete och arbete för psykisk hälsa/erfarenhetsexpert

Fritidssektionen godkänner planen för förebyggande rusmedelsarbete 2022–2024 och skickar den till bildningsutskottet och social- och hälsovårdsutskottet för kännedom.

Fritidssektionen är Sibbo kommuns ansvariga organ för det förebyggande rusmedelsarbetet och utser koordinatör för förebyggande rusmedelsarbete som kontaktperson för det förebyggande rusmedelsarbetet.

2 Rusmedel och Sibbo

Rusmedelsanvändningen, -kulturer och -attityder fastställer behovet av förebyggande rusmedelsarbete och dess strukturer. I detta kapitel undersöks det nuvarande rusmedelsläget i Sibbo samt utvecklingsriktning och effekter enligt åldersgrupp. Därefter beskrivs och samordnas det förebyggande rusmedelsarbete och tjänsterna inom psykisk hälsa och rusmedel i kommunens olika enheter samt central praxis och tillvägagångssätt.

2.1 Nuläget gällande välfärd och rusmedelsanvändning i Sibbo

Jämfört med det nationella genomsnittet förefaller situationen när det gäller kommuninvånarnas välbefinnande och rusmedelsanvändning vara genomsnittlig, men det finns mycket att förbättra och utveckla och det finns vissa särdrag som kräver särskild uppmärksamhet. Vad gäller barn och unga undersöker vi dem främst utifrån nationella enkäter om [Hälsa i skolan](#) och rapporten *Hur mår de unga i Sibbo?*.

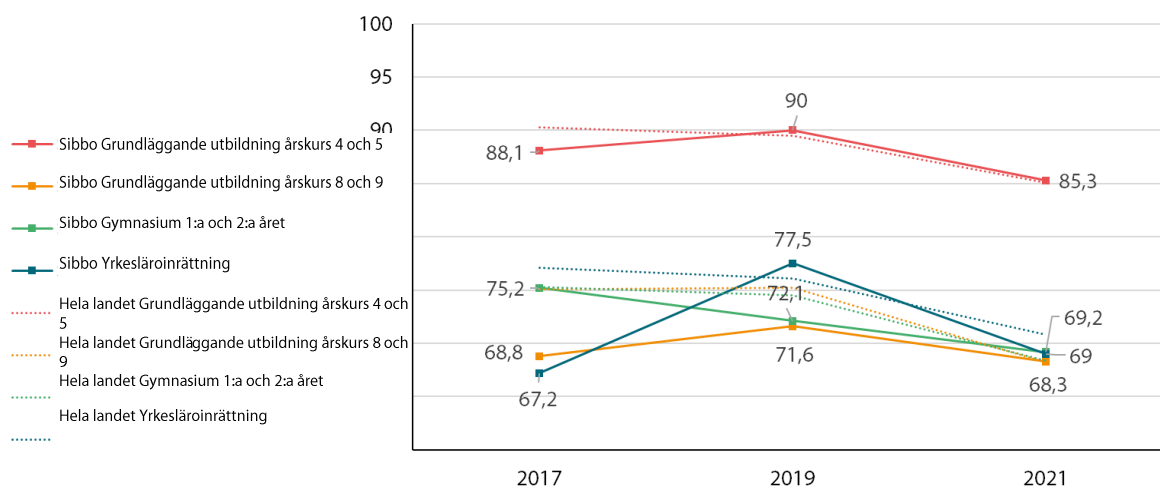
År 2021 besvarade 388 lågstadieelever, 405 högstadieelever, 185 gymnasieelever och 45 studerande vid yrkesskolor enkäten. På grund av den låga svarsfrekvensen ägnas studerande i yrkesskolor mindre uppmärksamhet i detta kapitel.

När det gäller vuxna har vi använt [Sotkanet](#)-statistik och [Sibbos välfärdsrapport](#) och [säkerhetsåtgärdsprogram](#). Statistik från Statistiks- och indikatorbanken på adressen Sotkanet.fi baserar sig bland annat på resultaten av den nationella undersökningen om hälsa, välfärd och social- och hälsovården [FinSote](#).

2.1.1 Barn och unga

De flesta barn och ungdomar som svarade på Institutet för hälsa och välfärds enkät Hälsa i skolan (2021) känner sig nöjda med sina liv och gillar att gå i skolan. Jämfört med den tidigare undersökningen Hälsa i skolan (2019) är man både nationellt och i Sibbo mindre nöjda med livet. I Sibbo är ungdomarna på nationell nivå något mindre nöjda än genomsnittet och mår psykiskt sämre. Minskningen har dock varit relativt stor i hela landet mellan 2019 och 2021, vilket säkert delvis är direkt kopplat till det nuvarande undantagstillståndet och pandemins effekter. Det bör också noteras att enligt hela Finlands skala har restriktioner och undantagstillståndet mest påverkat invånarna och ungdomarna i Nyland. Även elevernas välbefinnande, tillfredsställelsen med livet och tryggheten har också lidit under de senaste två åren bland eleverna i årskurserna fyra och fem, även om målgruppens välbefinnande i Sibbo är något bättre än det nationella genomsnittet. I denna ålder verkar livet fortfarande överhuvudtaget vara relativt bekymmersfritt, jämfört med tröskeln till ungdomstiden.

Nöjd med sitt liv*, % , kön totalt

THL: Undersökningen Hälsa i skolan 2021 1

I Sibbo är andelen barn och ungdomar som utsatts för mobbning, våld och sexuella trakasserier något högre än det nationella genomsnittet.

8 % av flickorna och 9 % av pojkarna i lågstadiet, 6 % av flickorna och 8 % av pojkarna i högstadiet upplever mobbning i skolan minst en gång i veckan. Siffrorna har ökat något sedan den förra undersökningen.

I lågstadiet har flickor upplevt mer psykiskt våld från en vuxen än tidigare, medan pojkar har upplevt något mer fysiskt våld från vuxna än tidigare. 50 % av flickorna och 26 %t av pojkarna i årskurserna 8–9 i högstadiet har svarat att de har upplevt psykiskt våld från vuxna. 1 % av flickorna och 11 % av pojkarna har upplevt fysiskt våld från vuxna.

9 % av flickorna och 7 % av pojkarna i högstadiet och 11 % av flickorna och 4 % av pojkarna i gymnasiet har upplevt sexuella trakasserier.

Ungefär var tredje ungdom i Sibbo anser att deras hälsa är måttlig eller dålig och lider av bland annat sömnproblem och huvudvärk varje vecka. De flesta indikatorerna i den senaste undersökningen Hälsa i skolan visar att Sibboundomarnas engagemang är på en god nivå (ungefär på samma nivå som nationellt), men bara 10,9 % av högstadie- och gymnasieeleverna upplever att de har goda möjligheter att påverka i skolan. I yrkesläroanstalterna är motsvarande tal 18,6 %.

Välbefinnande, **delaktighet** och fritid

Känner sig ofta ensam*, % kön totalt

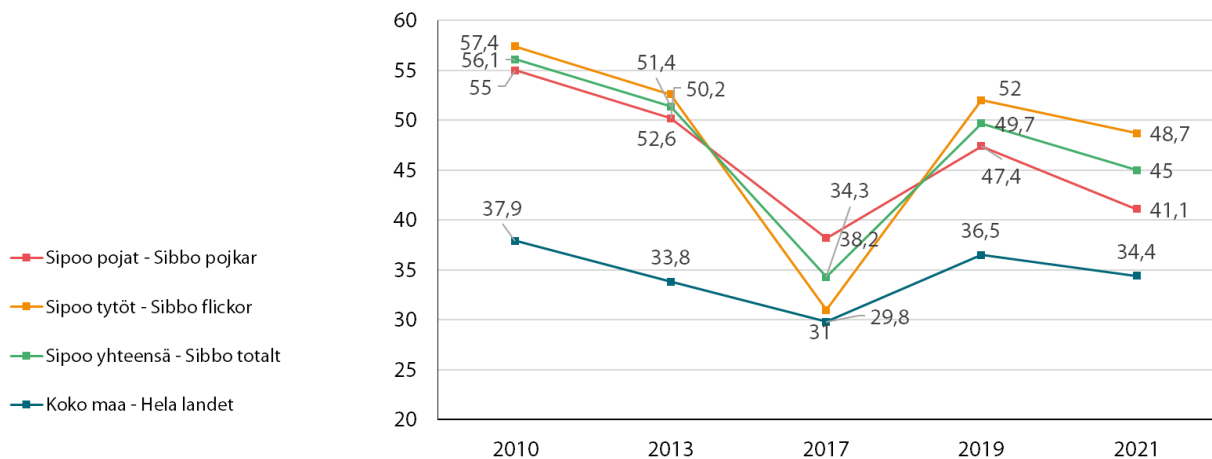
*Indikatorn bygger på frågan: "Känner du dig ensam?" Svarsalternativ: 1) inte alls, 2) ibland, 3) ofta. Granskningen omfattar de respondenter som har valt alternativ 3.

THL: Undersökningen Hälsa i skolan 2021 2

Enligt undersökningar är delaktighet och ökad delaktighet ett effektivt förebyggande rusmedelsarbete som stödjer välbefinnande och minskar mobbning. Delaktighet skapar en upplevelse av att man själv är betydelsefull och gör därmed individen en del av gemenskapen. Mobbning, trakasserier och våld ökar i sin tur risken för utslagning och därmed risken för rusmedelsproblem.

Skolmåltider spelar en central roll vad gäller barnens näring. Oroväckande många Sibboudommar äter inte lunch i skolan varje dag, upp till 45 % av eleverna i klasserna 8 och 9, motsvarande siffra på nationell nivå är 34,4 %. Trots detta visar de flesta indikatorerna i undersökningen Hälsa i skolan att ungdomarna i Sibbo ligger ungefär på ett nationellt genomsnitt när det gäller fysisk hälsa och på motsvarande nivå som i grannkommunerna. Sibboudommar utövar bland annat idrott lite mer än genomsnittet i landet och fetma förekommer något mindre.

Jag äter inte skollunch varje dag*, % av elever i årskurs 8 och 9

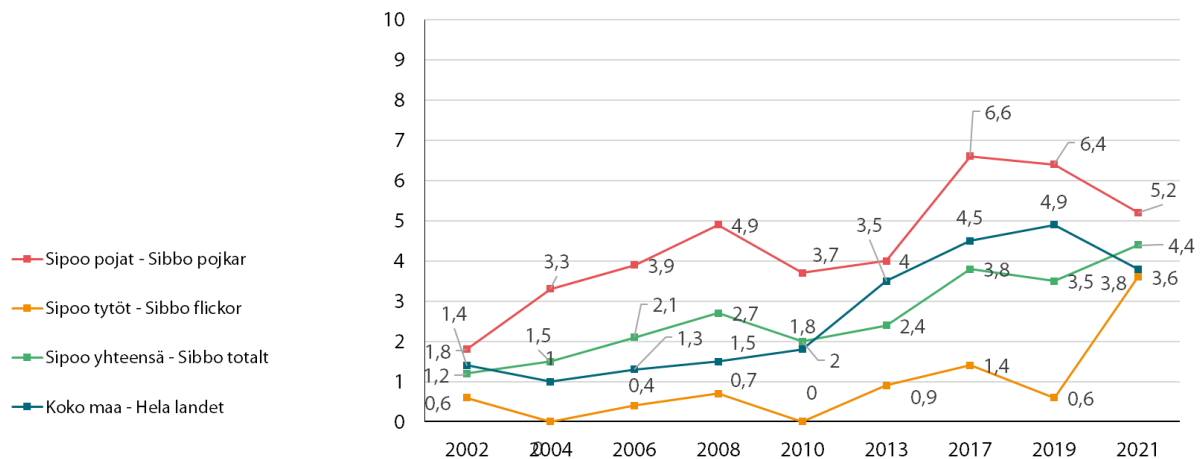

THL: Undersökningen Hälsa i skolan 2021 3

Även om ovanstående statistik är oroande har myntet även en annan sida. I genomsnitt minskar missbruket av rusmedel både nationellt och i Sibbo.

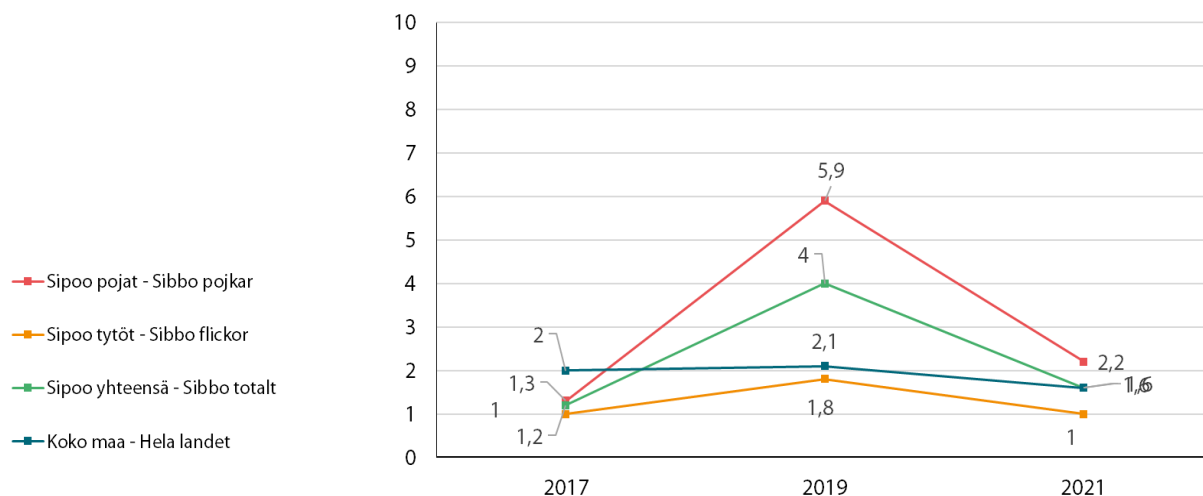
Användningen av tobaksvaror har minskat under de senaste två åren i Sibbo, med undantag för flickor i åttonde och nionde klass i den grundläggande utbildningen, bland vilka de som använder snus har ökat (2019 0,6 % / 2021 3,6 %). Även snus- och tobaksförsök bland elever i lågstadierna håller på att minska.

Snus dagligen*, % av elever i årskurs 8 och 9

THL: Undersökningen Hälsa i skolan 2021 4

Jag har snusat minst en gång*, % av elever i årskurs 4 och 5

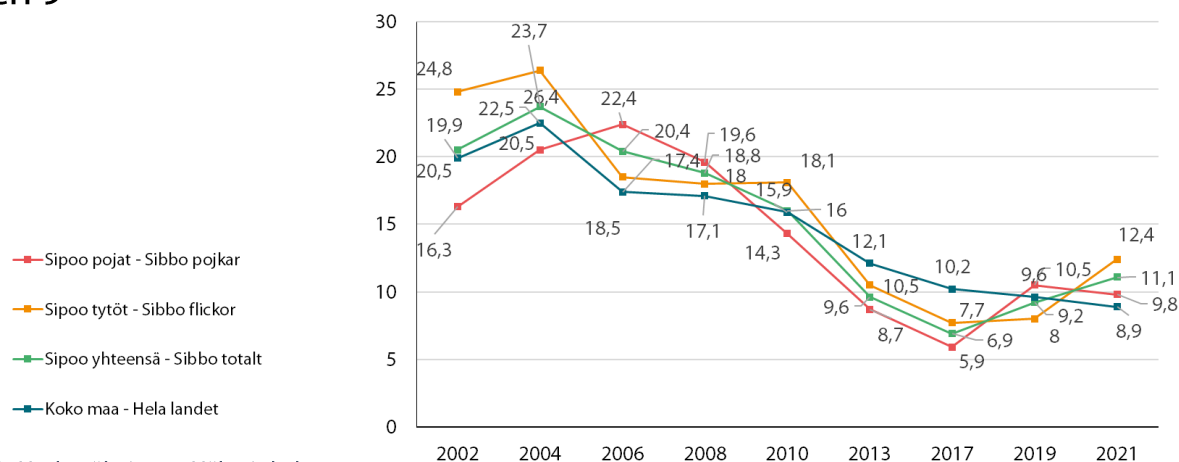

THL: Undersökningen Hälsa i skolan 2021 5

Enligt undersökningarna Hälsa i skolan har användningen av cannabisprodukter ökat bland ungdomar från år 2017 fram till år 2019, men majoriteten av eleverna i grundskolan i klasserna 8–9 år har aldrig provat dem. Alkohol är fortfarande det överlägset vanligaste rusmedlet bland ungdomar.

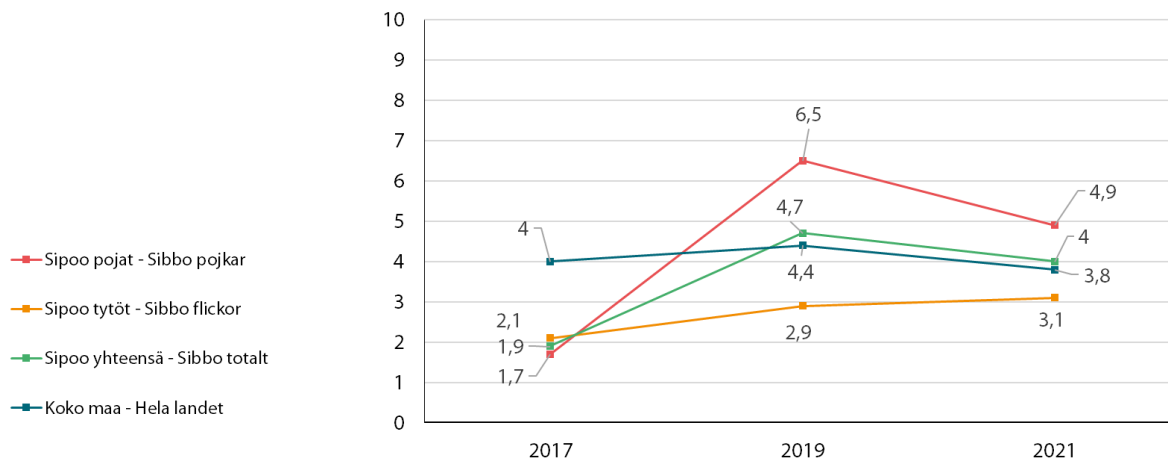
Enligt undersökningen Hälsa i skolan hade 10 % av eleverna i årskurs 8 och 9 i Sibbo under våren 2021 provat olagliga droger minst en gång, hela landet 8,1 %. Av gymnasieeleverna i Sibbo hade 15,5 % provat olagliga droger och siffran för hela landet var 12,6 %. År 2019 var andelarna i yrkesläroinrättningar så höga som 31 % i Sibbo och 20,1 % på nationell nivå. Experiment med olagliga droger har ökat något mellan 2019 och 2021, men den största skillnaden märks bland flickor i grundskolan och gymnasiet. Av flickorna i årskurs 8 och 9 i Sibbo uppger 5,2 % att de har använt en drog (annan än cannabis, alkohol eller nikotin) under de senaste 30 dagarna, jämfört med 1,8 % 2019. Motsvarande siffra för pojkar är 6 % och för år 2019 5,8 %. I samma åldersgrupp upplever fler flickor än pojkar sig vara riktigt berusade minst en gång i månaden, men att dricka sig berusad har minskat kraftigt bland både flickor och pojkar under de senaste 20 åren.

Jag är verkligen berusad minst en gång i månaden*, % av elever i årskurs 8 och 9

THL: Undersökningen Hälsa i skolan 2021 6

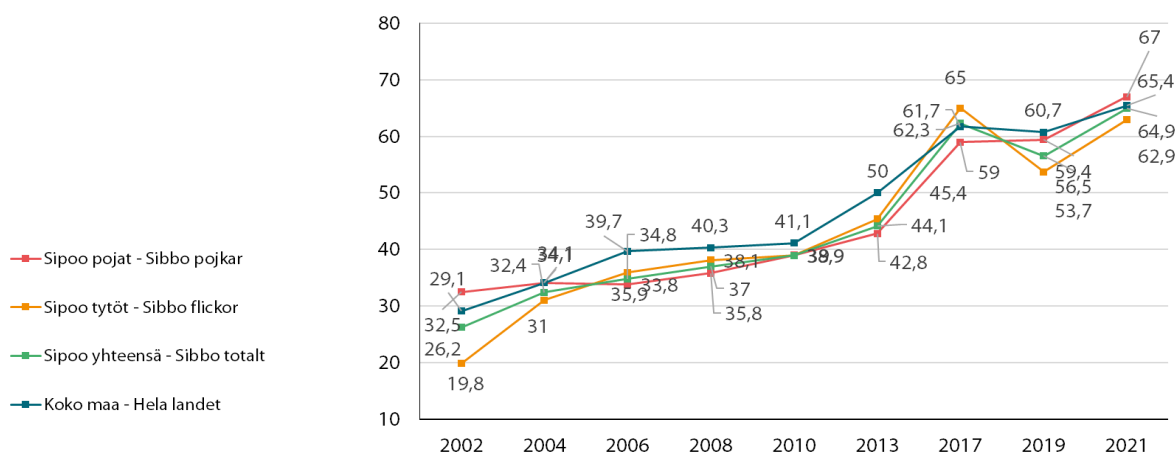
Jag har använt cannabis under de senaste 30 dagarna*,% av elever i årskurs 8 och 9

THL: Undersökningen Hälsa i skolan 2021 7

Andelen nyktra ungdomar har ökat i alla åldersgrupper (så många som 64,9 % av eleverna i årskurs 8 och 9 i den grundläggande utbildningen säger att de är helt nyktra), men samtidigt har antalet ungdomar som använder alkohol varje vecka ökat. Det ser alltså ut som att färre ungdomar använder rusmedel i Sibbo, men de som gör det använder mer. Det är också värt att nämna att enligt den senaste undersökningen Hälsa i skolan köper allt fler ungdomar alkohol eller tobak själva i detaljhandeln. Rusmedel används mest i yrkesläroinrättningar, även om alkoholkonsumtionen har minskat avsevärt. Cannabisanvändning och experiment har dock minskat i alla åldersgrupper i Sibbo, utom bland flickor i gymnasiet, där 18,9 % uppger att de har provat cannabis minst en gång och 7,8 % har använt cannabis under den senaste månaden efter att de svarat på enkäten.

Nykterhet*,% av elever i årskurs 8 och 9

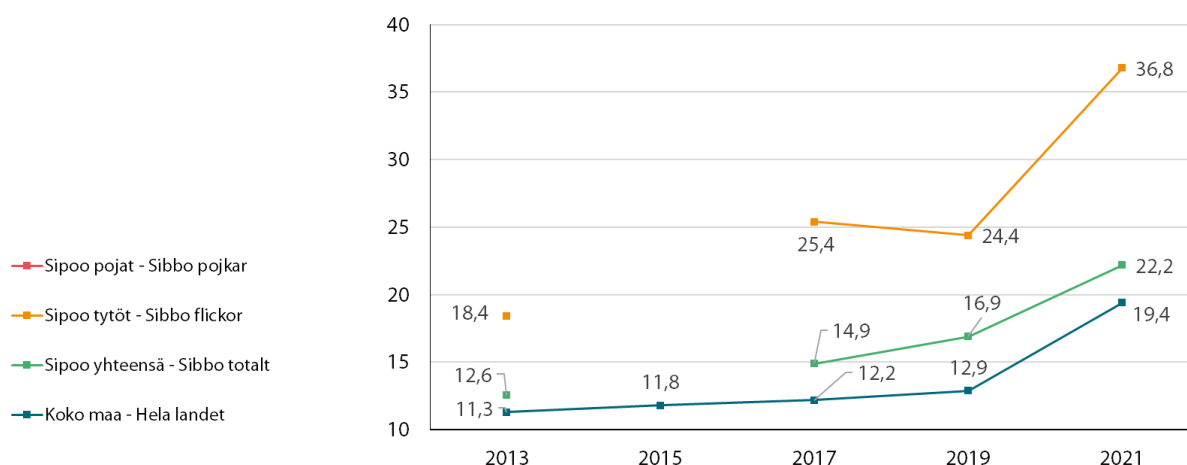
THL: Undersökningen Hälsa i skolan 2021 8

Flickorna tycks påverkas mest av undantagsläget, och den senaste undersökningen Hälsa i skolan visar flickornas svåra situation. Flickorna är missnöjda med sitt liv mer än genomsnittet och upplever mer ångest, depression och utbrändhet än pojkar. I lågstadiet verkar livet fortfarande vara relativt bekymmersfritt, men en av tre flickor som studerar i högstadiet, gymnasiet eller i en yrkesskola har upplevt måttlig eller svår ångest. Bland pojkarna är andelen klart lägre. Känslan av ensamhet har också blivit vanligare i hela landet under de senaste två åren.

I Sibbo är antalet flickor i årskurs 8 och 9 i grundskolan som ofta eller kontinuerligt känner sig ensamma mycket högre än i den föregående undersökningen (27,8 % > 18,9 %). Däremot har antalet pojkar som känner sig ensamma minskat något och är mycket lägre än för flickor (6,2 %).

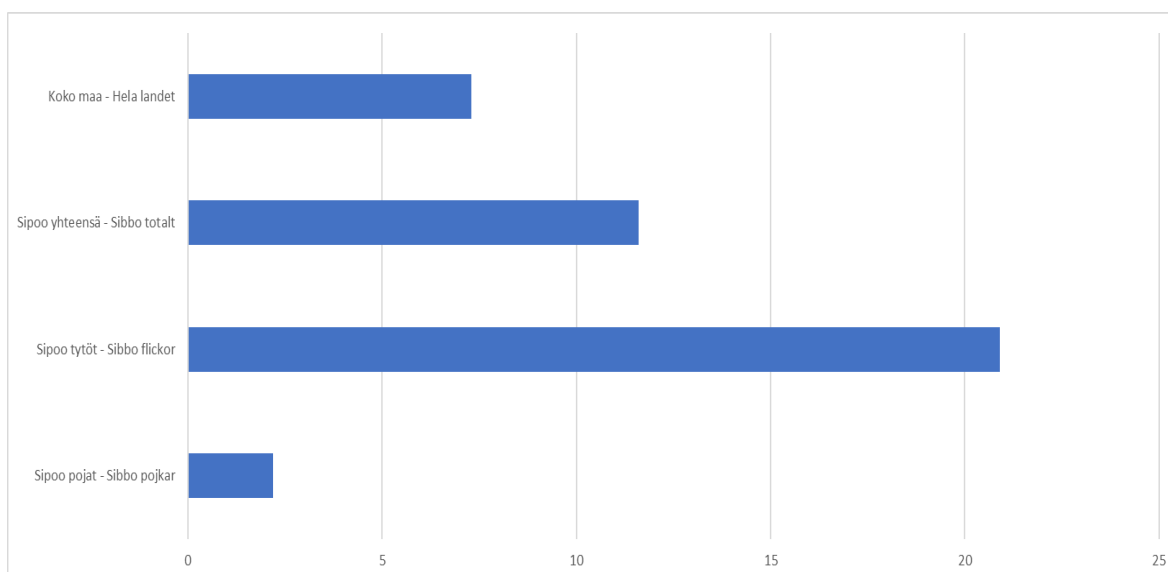
Flickor upplever också uppväxtmiljön som mer osäker än pojkar och upp till 14,8 % av gymnasieflickorna i Sibbo upplever också att en förälders/vårdnadshavares överdrivna alkoholkonsumtion har orsakat skador. I rapporten *Hur mår ungdomarna i Sibbo?* nämns att ungefär hälften av flickorna i gymnasieskolorna i Sibbo upplever att livet inte är meningsfullt, inte har något syfte och är utanför deras kontroll. Enligt den senaste undersökningen Hälsa i skolan har flickorna också varit betydligt mer oroad över att drabbas av coronaviruset än pojkarna. Man kan säga att flickorna i Sibbo mår sämre än pojkarna och att de har påverkats mer av coronatiden.

Måttlig eller svår ångest*, % av elever i årskurs 8 och 9

THL: Undersökningen Hälsa i skolan 2021 9

Har oroat sig mycket för att smittas av coronaviruset *, % av gymnasieeleverna i årskurs 1 och 2

2.1.2 Personer i arbetsför ålder

År 2020 var andelen personer i åldern 20–64 år i Sibbo som använder alkohol för att bli berusade 8,8 %, medan motsvarande siffra på nationell nivå var 11,2 %. Andelen personer som använder alltför mycket alkohol var 23,2 % i Sibbo och 30,1 % på nationell nivå. Under år 2020 betalade Sibbo kommun för 27 platser på akutvårdsstationer.

Andelen personer i åldern 20–64 år som använt cannabis under de senaste 12 månaderna var år 2020 7,6 % i Sibbo och 4,4 % på nationell nivå.

Dessa siffror, baserade på statistik från Sotkanet, visar att även om befolkningen i arbetsför ålder i Sibbo mår relativt bra jämfört med den nationella nivån, finns det utrymme för förbättringar, och behovet av stöd och förebyggande arbete utgör också en verklighet för denna målgrupp. Undersökningar visar också att psykiska problem och rusmedelsproblem bland den arbetsföra befolkningen gradvis har ökat i kommunen.

Såsom nämndes i föregående kapitel upplever så många som 14,8 % av gymnasieflickorna i Sibbo att deras föräldrars överdrivna alkoholkonsumtion orsakar skador.

Förebyggande rusmedelsarbete gäller inte bara potentiella rusmedelsanvändare, utan även närstående och andra personer i samhället. Förtroende och säkerhet bidrar till människors välbefinnande. Rättvisa och skäliga system stöder förtroendet och känslan av säkerhet. I Östra Nylands säkerhetsprogram definieras säkerhet som en omfattande enhet som kombinerar medborgarnas välbefinnande, en stark social gemenskap, ekonomisk stabilitet och social livskraft. Det är en väsentlig del av människors dagliga välbefinnande i alla åldrar och av ett väl fungerande samhälle.

Finland har konstaterats vara det säkraste landet i världen. Sibbo kommun är en del av Östra Nyland, ett av de säkraste områdena i Finland. Vad gäller personer i arbetsför ålder kan antalet brott allmänt taget kombineras med allmänt välbefinnande. Brottsligheten i Sibbo är lägre än genomsnittet i Finland. Antalet mord och trafikbrott per 1 000 invånare som polisen har fått kännedom om har förblivit relativt oförändrat i Sibbo under åren 2016–2020. Detsamma gäller antalet rattfylleri och misstänkta för brott som begåtts under påverkan av rusmedel per 1 000 invånare. Egendomsbrotten har ökat från 23,4 per tusen invånare 2019 till 32 per tusen invånare 2020. Enligt en säkerhetsundersökning i hemkommunen känner sig de flesta Sibboborna trygga, men en tredjedel upplever att det finns platser i kommunen som upplevs som otrygga. Det som oroar Sibboborna mest av de alternativ som erbjuds i enkäten är ökad brottslighet, fler rusmedelsanvändare och narkotikahandel. Detta visar att förebyggande rusmedelsarbete berör alla. Sibbo har höga migrationsciffror, vilket kan skapa till exempel rotlöshet och andra bieffekter. Det som oroar Sibboborna mest är det alltför intensiva nybyggandet, som förstör landsbygdens trivsamt och leder till ökad brottslighet. Vandalism, inbrott i bostäder och andra stölder, liksom narkotikamissbrukare, är också oroande. Bland de alternativ som erbjuds i säkerhetsundersökningen anser Sibboborna att bättre underhåll av omgivningens renlighet, mer gatubelysning och miljövård i allmänhet skulle förbättra trivsamt och säkerheten.

År 2020 begicks 4,7 brott mot liv och hälsa och 32 egendomsbrott per tusen invånare i Sibbo. På nationell nivå var motsvarande siffror 6,5 och 46,3. År 2019 fick polisen i Sibbo kännedom om 1,8 fall av rattfylleri per 1 000 invånare och på nationell nivå 3,3 fall. Samma år begicks i Sibbo 2,0 rusmedelsbrott per tusen invånare, siffran för hela landet var 5,8. Andelen personer som misstänks för brott som begåtts under påverkan av rusmedel är 7,6 per tusen invånare, i hela landet 13,9.

2.1.3 Äldre personer

Befolkningens åldrande och den snabba ökningen av antalet pensionärer kräver nya och mångsidiga tjänster av tjänsteleverantörerna. Ett grundläggande samhällsvärde i organisationen av tjänster för äldre är människovärdet och de etiska principer som härrör från det: självbestämmanderätt, rättvisa, delaktighet, individualitet och säkerhet.

I Sibbos äldrepolitiska program betonas att äldre människor i Sibbo vill bo hemma så länge som möjligt och få olika tjänster på olika nivåer för att förebygga försämrade funktionsförmågor. Användningen av olika informationstekniska verktyg och hjälpmedel kommer att öka, dock med hänsyn till att majoriteten av de äldre ännu inte använder ny informationsteknik i sitt dagliga liv.

Rätten till specialersättning för läkemedel beskriver befolkningens långtidssjuklighet. Rätten till specialersättning för läkemedel kan beviljas en person som lider av en allvarlig och långvarig sjukdom som kräver medicinsk behandling. År 2020 uppgick antalet personer över 65 år berättigade till specialersättningar i Sibbo till 57,4 % av personer i samma ålder, 61,4 % i hela landet. Denna siffra har förblivit relativt stabil i Sibbo. År 2020 bodde 92,6 % av alla Sibbobor över 75 år hemma, värdet för hela landet var 91,7 % och 15,3 % i samma åldersgrupp omfattas av regelbunden hemvård i Sibbo, jämfört med 15,9 % på nationell nivå.

År 2020 var andelen personer över 65 år i Sibbo som använder alkohol för att bli berusade 9,4 %, medan motsvarande siffra på nationell nivå var 5,9 %. Andelen personer som använder alltför mycket alkohol var 37,1 % i Sibbo och 34,3 % på nationell nivå. Det är viktigt att äldre människor är medvetna om att medan många människor minskar sitt drickande med åldern, dricker vissa omedvetet för mycket, eftersom alkoholkonsumtionen ligger kvar på samma nivå som när de var yngre, inom de rimliga gränserna för personer i arbetsför ålder.

Riskenivåer för alkoholkonsumtion (God medicinsk praxis 2015)

Källa: EHYT ry 2

Förebyggande rusmedelsarbete EHYT ry säger att på nationell nivå tar pensionärer mycket oftare ett glas än för 20 år sedan, män oftare än kvinnor. Bland kvinnor har dock alkoholkonsumtionen ökat snabbare än bland män. Äldre män dricker mycket större mängder på en gång än kvinnor: 17 % av männen i åldern 65–69 år dricker minst sex doser en gång i månaden, jämfört med 5 % av kvinnorna. Jämfört med yngre åldersgrupper är alkoholkonsumtionen bland 60–79-åringar en del av vardagsrutinerna, är mindre förknippad med fester eller organiserade sociala aktiviteter, är mer jämnt fördelad över veckan och sker huvudsakligen i hemmiljön, särskilt bland män (en betydande andel, 29 %, av männen dricker ensamma). Enligt Sotkanets undersökning kan man konstatera att finns det ett rimligt antal äldre i Sibbo som konsumerar alkohol över riskgränserna.

2.2 Befintliga strukturer och nuvarande åtgärder inom förebyggande rusmedelsarbete

Genom förebyggande arbete främjas alla Sibbobors psykiska hälsa och rusmedelsfrihet. I Sibbo kommun förebygger man framtida problem och identifierar risker i ett tidigt skede med hjälp av handledning och rådgivning i mentalvårds- och rusmedelsfrågor.

Allt förebyggande arbete som utförs inom basservicen är av största vikt, eftersom ett stort antal missbrukare aldrig söker sig till tjänster för missbruk.

I detta kapitel går vi igenom per åldersgrupp, hur det förebyggande rusmedelsarbetet genomförs i kommunens olika enheter och organisationer samt vilka åtgärder och metoder som används. Även om det förebyggande arbetet ofta riktar sig till barn och ungdomar på grund av det högsta behovet och den högsta effektiviteten berör det förebyggande rusmedelsarbetet personer i alla åldrar och alla har rätt att bli hörda. Alla invånare i kommunen har rätt till en möjlighet att främja och stärka sin egen psykiska hälsa och rusmedelsfrihet.

2.2.1 Barn och unga

I barn- och ungdomen skapas grunden för välbefinnande i vuxen ålder. Genom att satsa på barns och ungdomars välbefinnande och skydda barn och ungdomar från användningen av rusmedel kan olika problem förebyggas. [Att stärka skyddsfaktorerna och minimera riskfaktorerna](#) kan förhindra ogynnsamma barndomsupplevelser och därmed också påverka trauman och problem över generationsgränsen.

Rådgivning

På mödrarrådgivningen undersöks båda föräldrarnas användning av rusmedel redan i början av graviditeten, och man pratar om rusmedel och användningen av rusmedel. Gravida kvinnor hänvisas med låg tröskel till den specialiserade sjukvården. I det förebyggande arbetet ingår också stöd från en hälsovårdare, samtalshjälp och servicevägledning efter behov (läkarmottagning/missbrukararbetare).

På barnrådgivningen görs undersökningar av föräldrar/vårnadshavare om behov uppstår, man diskuterar saken och erbjuder handledning, stöd och handleder till olika tjänster.

Småbarnsfostran

I planen för småbarnsfostran ingår "hållbar livsstil" och "hälsosamma vanor" som innehållsområden. Dessa ämnen tar även upp rusmedel och man strävar efter att barnen från små ska lära sig en hälsosam livsstil (tillräcklig motion, vila, hälsosam kost, känslomässiga och säkerhetsfärdigheter), vilket i sin tur

stöder rusmedelsfrihet. Man samarbetar till exempel med rådgivningen, en rehabiliteringsarbetsgrupp och terapeuter för att identifiera familjer som väcker oro och handleda dem till stödtjänster. I förskoleundervisningen är elevvården en viktig samarbetspart.

I praktiken hänvisas kunderna vid behov till att använda social- och hälsovårdstjänster, och barnskyddsanmälningar görs om det uppstår farhågor om barnets eller familjens situation.

Skola

Skolan har naturligtvis stor inverkan på barns och ungdomars liv och rusmedelsarbete ingår i grundskolans läroplan.

Elevvården spelar en viktig roll för att förebygga missbruk i skolan, och alla skolor i Sibbo har åtgärdsprogram som innehåller en rusmedelsplan, och Keuda har en egen plan för rusmedelsfrihet. Som praktiska metoder för förebyggande rusmedelsarbete finns anvisningar inom elevvård och läroanstalter (bilaga 1), bylektioner i lågstadierna och rusmedelupplysning i högstadierna och Enter-huset. Sumpiklubi är skolan Sipoonjoen koulus egen metod för målinriktat förebyggande rusmedelsarbete. Dessutom delar elevvården ut information till ungdomar samt affischer och olika slags material för vuxna som hjälp för samtal om ämnet. Elevvården har också ett nära samarbete med aktörer utanför skolan, till exempel rusmedelsarbetet, ungdomstjänsterna, organisationer och barnskyddet. Man strävar efter att identifiera ADHD/ADD så tidigt som möjligt, eftersom en stor andel av rusmedelsanvändarna har en ADHD-diagnos.

I skol- och studerandehälsovården träffar man barn och ungdomar från skolstarten till 18–20 års ålder. Enligt THL:s anvisningar ska man träffa eleverna varje läsår. Förhandshälsoundersökningarna inför uppbåden utförs också inom skol- och studerandehälsovården. Idrotts- och ungdomstjänsterna i Sibbo kommun erbjuder programmet "Intti kuntoon" (se bilaga 2) som en frivillig, förebyggande tjänst med låg tröskel i samband med förhandsundersökningen. I de omfattande hälsoundersökningarna i årskurserna 1, 5 och 8 har eleverna även ett möte med skolläkaren och man ber också vårdnadshavarna delta i de omfattande hälsoundersökningarna, men vårdnadshavarna har också möjlighet att delta i de regelbundna undersökningarna om de så önskar. Eleverna i årskurserna 5 och 6 och äldre elever får till exempel frågor som vilka tankar användningen av rusmedel väcker, om de är oroliga för någon närståendes eller väns användning av rusmedel, och om eleven har erbjudits tobaksprodukter, alkohol eller energidrycker. Samtal om användningen av rusmedel anpassas enligt ålder och mognadsnivå och vid behov kontaktas även vårdnadshavarna.

En ungdom använder inte alltid rusmedel själv, men inställningen till rusmedel kan vara positiv eller beundrande. Samtalet omfattar även frågor som rör humör, ork och lärande. I den omfattande hälsoundersökningen i årskurs 8, hälsoundersökningen första året vid en läroanstalten på andra stadiet och förhandshälsoundersökningen inför uppbådet undersöks allas användning av rusmedel med hjälp av frågeformulär riktade till ungdomar. I Sibbo kommun har skol- och studerandehälsovården tillsammans med det nätverk som arbetar med ungdomar anpassat ADSUME-verktyget som Sibbomodell för att stödja omsorgs- och uppföljningsåtgärderna (se bilaga 3).

Skol- och studerandehälsovården använder THL:s hälsoenkätsblanketter, som innehåller egna blanketter för både elever och vårdnadshavare, som stöd i de omfattande hälsokontrollerna. Frågorna på blanketten är avsedda att kartlägga familjernas välbefinnande. När det gäller förebyggande rusmedelsarbete är det viktigt att identifiera familjens resurser och behov av stöd och vid behov hänvisa dem i tid till rätt typ av stöd. Barnens hobbyer/fritidsaktiviteter, vänner, relation till föräldrar/vårdnadshavare och vardagens rytm ger redan en fingervisning om hur barnet/den unga mår.

I Sibbo stödjer skolväsendet [Raide ry](#):s verksamhet och skolorna kan därmed dra nytta av föreningens tjänster. Raide ry är en nationell, av undervisningsministeriet godkänd organisation som utför

ungdomsarbete. Den huvudsakliga formen av arbete är förebyggande rusmedelsarbete som utförs i samarbete med skolorna, Rusmedelsparkeringen. Målgruppen är elever i årskurs 5–9. Skolbesök görs på båda inhemska språken. Rusmedelsparkeringen kan skraddarsys enligt gruppen.

Vårdnadshavare

Vårdnadshavarnas roll som en ung persons rusmedelsfostrare är stor och de ansvarar också i första hand för den egna ungas välbefinnande. Att stödja vårdnadshavare i den ungas drogfrihet är ett viktigt förebyggande rusmedelsarbete. Studerande- och skolhälsovården har en broschyr, "[Katten på bordet – prata om alkohol med en ungdom](#)" (på finska) som har delats ut till vårdnadshavarna vid hälsoundersökningen av en elev som ska börja i årskurs 7. För närvarande finns broschyren endast som onlineversion.

Positiv och stödande feedback om drogfrihet är viktigt, men även när en ung person till exempel har minskat användningen av tobaksvaror eller till och med övervägt att sluta. Ett steg i rätt riktning är alltid en plats för uppmuntran. När det gäller rusmedelsanvändning är det också viktigt att diskutera varför man använder rusmedel och vilka upplevda fördelar och nackdelar användningen medför i livet. Detta gäller både hemma och i skolan.

Förekomsten av föräldraföreningar är i sig en effektiv form av förebyggande rusmedelsarbete, som visar de unga att det finns trygga vårdnadshavare som bryr sig om och som också vet vad som händer i skolvärlden. Föräldraföreningarna delar också ut stipendier, av olika skäl, till ungdomar som överträffar sig själva i skolan.

Stöd och rådgivning till föräldrar genomförs i form av föräldrakvällar. Ungdomar har också möjlighet till kontakt och rådgivning efter skolbesöket. Du kan också boka tid hos Raide ry:s ungdomsarbetare för ett personligt samtal under besöksdagarna på din egen ort. Utbildade ungdomsarbetare har en aktuell förståelse för fenomenen i målgruppen.

Ungdomsarbete

I kommunens ungdomsarbete, ungdomstjänsterna, är i princip all verksamhet och alla tjänster förebyggande rusmedelsarbete. I praktiken innebär detta verksamhet i ungdomslokaler, stöd och utbildning i anslutning till detta samt att skapa en känsla av gemenskap och delaktighet bland ungdomar, olika läger och evenemang, specialungdomsarbete och uppsökande ungdomsarbete. Det är särskilt viktigt att erbjuda ungdomar meningsfulla fritidsaktiviteter som stöder rusmedelsfrihet, som är utformade på ungdomarnas villkor och tar hänsyn till deras önskemål.

Förebyggande rusmedelsarbete inom ungdomstjänster fokuserar till exempel på att göra samarbetsövningar och utveckla gruppdynamiken, förebygga mobbning, undervisa och stödja gruppkunskaper samt känslomässiga och empatiska färdigheter. Dessutom erbjuder ungdomstjänster individuellt stöd och hjälp till alla ungdomar i kommunen. Det är viktigt att ungdomarna är medvetna om att det finns trygga, intresserade och lyssnande vuxna i närheten. Inom ungdomstjänsterna utförs yrkesövergripande samarbete med till exempel skolor, församlingen, polisen, olika organisationer, barnskyddet, elevvården samt idrotts- och handikappstjänsterna. Ungdomstjänsterna genomför också gatupatruller som bygger på att de finns där som trygga vuxna på den plats där de unga rör sig. Saapas-verksamheten utförs i samarbete med församlingen. Saapas-verksamheten inleddes i Sibbo i början av 2021. Hittills har Saapas-verksamheten setts som en särskilt bra verksamhet och feedbacken har varit bra. Ungdomstjänsterna anordnar också pojk- och flickkvällar i ungdomslokalerna som målinriktat arbete med genusperspektiv. Tjejevillan har en klubb en gång i veckan i kontoret för kommunens ungdomstjänster. Tjejevillan-verksamheten är en säker plats på svenska för flickor, dit man alltid kan komma som sig själv. Ungdomsarbetare kan också ge remisser till Nuovo-terapitjänsten.

På vardagsnivå utför församlingen förebyggande rusmedelsarbete i samband med konfirmationsläger och annan ungdomsverksamhet i församlingen.

Motion

Inom idrottstjänsterna är all verksamhet i princip förebyggande rusmedelsarbete. I Sibbo har [Hobari-verksamheten](#) varit en konkret och bevisat även en effektiv metod inom förebyggande rusmedelsarbete. Hobari-verksamheten är en Finsk modell för hobbyverksamhet som startats av undervisningsministeriet, med vilken man vill göra det möjligt för alla barn att ha en hobby. Sibbo kommun deltar för närvarande i modellens pilotskede och det finns verksamhet i varje grundskola i Sibbo kommun. I Hobari-modellen arrangeras fritidsaktiviteter i samband med skoldagar i skolans lokaler efter skoldagen. Verksamheten är avgiftsfri och öppen för alla barn i grundskoleåldern och man erbjuder mångsidiga fritidsaktiviteter, från idrott till konst och från matlagning till kodning.

Rusmedelsarbete

I det kommunala rusmedelsarbetet med unga minderåriga bedrivs till exempel förebyggande rusmedelsarbete för att lyfta fram till exempel nackdelarna och utbilda/dela information, även om arbetet huvudsakligen är korrigerande sjukvårdsarbete. Missbrukarbetaren gör också skolbesök. Ett barn eller en ung person kan precis som från kuratorn eller ungdomsarbetarna även få en remiss till terapitjänsten [Nuovo](#) av en missbrukarbetare.

Socialarbete

När det gäller socialarbete bland barnfamiljer inleds en bedömning av servicebehovet då man får veta att en ung person eller ett barn använder rusmedel. En bedömning av servicebehovet görs i samarbete med den unga personen och familjen, och man överväger och planerar tillsammans stödåtgärder. Socialarbetet bland barnfamiljer samarbetar med till exempel kommunens missbrukarbetare, Nuovo-terapitjänsten, erfarenhetsexperter och polisen. Vid behov konsulteras teamet för rusmedelsarbete/mentalvården. Socialarbetet kan även hänvisa till en rusmedelsbedömning eller ett samtal med polisen. Man pratar med den unga om rusmedel och deras skadliga effekter. Föräldrar kan erbjudas stöd för att till exempel sätta gränser, om familjens egna metoder inte räcker till.

Invandrartjänsterna i Sibbo erbjuder eftervård för asylsökande som anländer utan en vårdnadshavare.

Polis

Polisens förebyggande åtgärder utför ett mångsidigt förebyggande rusmedelsarbete. [Ankarverksamheten](#) spelar en viktig roll i detta arbete. Ankarverksamhetens mål grundar sig på tidigt ingripande och förebyggande. Ankarverksamheten riktar sig till ungdomar under 15 år och, från fall till fall, till ungdomar i åldern 15–17 år. Orsakerna till att en ungdom hänvisas till verksamheten kan till exempel vara brottsmisstanke, användning av rusmedel och oro som gäller välbefinnandet eller andra problem. Den unga personen hänvisas till Ankarverksamheten via till exempel polisen, socialväsendet, ungdomsväsendet, skolväsendet, vårdnadshavaren eller andra samarbetsparter. Målet är att i ett så tidigt skede som möjligt bryta brottsspiralen bland barn och ungdomar. Med hjälp av Ankarverksamheten kan man i ett tidigt skede förhindra utslagning och bryta den ungas brottsspiral. I praktiken är avsikten att ingripa innan en brottsspiral hinner uppstå.

I Sibbo kommun hänvisas som regel ungdomar under 15 år till Ankarverksamheten, som ännu inte är straffrättsligt ansvariga med tanke på sin ålder. En orsak till hänvisning till Ankarverksamheten kan vara till exempel oro över den ungas användning av rusmedel (t.ex. alkohol, droger).

Polisen, och särskilt polisens förebyggande verksamhet, gör olika besök, håller föreläsningar, konsulterar, utbildar, hjälper och handleder olika aktörer och samarbetspartner. Teman för kontakter och möten kan även vara relaterade till rusmedel.

I polisens uppgifter ingår även samtal om straffbart bruk av rusmedel. En ung person under 18 år som för första gången begått ett narkotikabrott kallas till samtal. Vid samtalet får den unga en varning och hänvisas till vård. I samtalet deltar en äldre konstapel inom förebyggande verksamhet vid polisinrättningen i Östra Nyland samt en socialhandledare vid polisinrättningen.

Tillsynsmyndigheter

Tillsynen över rökförbud inom miljö- och hälsoskyddet stödjer förebyggande rusmedelsarbete även i skolor. Till exempel kontrolleras efterlevnaden av rökförbudet vid läroanstalter som erbjuder förskole- eller grundläggande utbildning, yrkesutbildning eller gymnasieutbildning samt i daghem i samband med de kontroller som utförs i enlighet med hälsoskyddslagen. Syftet med kontrollerna är att stödja skolornas förebyggande rusmedelsarbete. De platser där tobaksvaror lagras och säljs granskas regelbundet i samband med kontroller inom livsmedelstillsynen. Dessutom försöker man i samband med granskningarna ta reda på om det på platsen säljs snus olagligt. Man strävar särskilt efter att kontrollera försäljningsställen för tobaksvaror och rökutrustning i närheten av läroinrättningar för elever under 18 år, fritids- och klubblokaler och andra platser som är populära bland barn under 18 år.

Det är inte möjligt att sälja tobaksvaror och nikotinvätskor på en plats som finns:

- inomhus eller utomhus i ett daghem eller familjedaghem
- inomhus eller utomhus i en inrättning som erbjuder vård av barn under 18 år i enlighet med lagen om barnskydd eller mentalvårdslagen.
- inomhus eller i elevbostäder vid läroanstalter som erbjuder grundläggande utbildning, yrkesutbildning eller gymnasieutbildning eller på utomhusområden som används av sådana läroinrättningar.

2.2.2 Personer i arbetsför ålder

Miljö- och hälsoskyddet omfattar tillsyn över försäljning av tobak och tobaksvaror och tillsyn över rökförbud. Detta bidrar till att begränsa tillgången på tobaksvaror och är i sig förebyggande rusmedelsarbete. Tobaksvaror får endast säljas eller på annat sätt överlämnas med ett detaljhandels- och partihandelstillstånd som utfärdats av hemkommunen. I samband med behandlingen av en ansökan om försäljningstillstånd kontrolleras att försäljningstället uppfyller kraven i lagstiftningen.

I samband med behandlingen av ansökningar om detaljhandelstillstånd för tobak och nikotinvätskor och regelbundna tillsynsbesök kontrolleras att en plan för egenkontroll har upprättats. Planen är en förutsättning för beviljande av försäljningstillstånd och i den ska bland annat finnas åtgärder för att förhindra att tobak, nikotinvätska eller rökutrustning överlämnas till en person under 18 år, beskrivningar av försäljningsarrangemang och kontroll av åldersgräns.

Rökning är också förbjuden i bostadssamfundets gemensamma och allmänna inomhuslokaler.

I Finland debiteras den högsta tillsynsavgiften per försäljningspunkt som lagen tillåter. Detta bidrar till att man överväger en ansökan om tillstånd för nya försäljningsställen och -punkter mer omsorgsfullt än tidigare och antalet försäljningspunkter har minskat på många ställen.

Enligt det [riksomfattande tillsynsprogrammet 2020–2024](#) prioriteras stöd till egenkontroll och samarbete med förebyggande rusmedelsarbete inom tobakstillsynen.

I Sibbo ska alla arbetsplatser/arbetsgivare ha en rusmedelsguide/ett rusmedelsprogram som innehåller råd till arbetstagare om hur man ska agera, till exempel om det uppstår oro över en kollegas användning av rusmedel eller om man har börjat fundera på sin egen användning av rusmedel. Arbetshälsoinstitutet har en [handbok för utarbetande av allmänna anvisningar](#). Sibbo kommun har anvisningar för sina egna anställda.

Distansarbete utsätter människor för användning av rusmedel på ett nytt sätt, och det finns ett infopaket [Päihdehaitaton etätyö - sähköinen tietopaketti \(på finska\)](#) som stöd för distansarbetare.

Användningen av rusmedel diskuteras med varje kund i tjänster inom primärhälsovården och i enlighet med socialvårdslagen vid lagstadgade bedömningar av servicebehov inom socialt arbete med vuxna. [Att tala om](#) och tidigt identifiera riskanvändning av rusmedel är ett av de viktigaste sätten att minska de skador som orsakas av rusmedel. Det uppskattas att minst en av tio riskanvändare eller de som konsumerar en skadlig mängd alkohol efter en kort rådgivning övergår till måttlig användning eller slutar helt. Ju tidigare man tar upp riskkonsumtion av alkohol, användning av tobaksprodukter eller narkotika eller skadligt penningsspel till diskussion, desto mindre är riskerna för allvarliga problem och skador.

I det kommunala rusmedelsarbetet kartläggs långsiktigt kundens eget psykiska välbefinnande, framtidsbild med mera och en vårduppföljning genomförs. För närvarande är unga vuxna med rusmedelsproblem ur rusmedelsarbetets perspektiv den mest utmanande gruppen i Sibbo. Om personen är 18 år eller äldre ingår inte längre barnskyddet i möjligheterna till hjälp. Om personen är yngre kommer barnskyddets tjänster automatiskt i fråga och individen får automatiskt mer stöd. När en person är 18 år eller äldre är tjänsterna frivilliga.

När det gäller rusmedel och penningsspel är personer med funktionsnedsättning ofta marginaliserade och det finns inte tillräckligt med tillgängliga tjänster för alla. Det finns inte tillräckligt med information i Finland om rusmedel och penningsspel med hjälp av olika kommunikationsmetoder (blindskrift, hjälpmedel) eller på ett språk som är lätt att förstå. Rusmedels- och spelproblem blir större för de personer som är mest sårbara i samhället. För personer med funktionsnedsättning innebär rusmedels- och spelproblem en stor risk för att förlora funktionsförmågan. Personer med funktionsnedsättning i alla åldrar har [lika rätt till lika rusmedelstjänster](#) i Sibbo.

Invandrantjänsternas kunder får socialarbetets och -handledningens stöd i början av sin integration i Sibbo. Dessutom erbjuds invandrare i alla åldrar handledning och rådgivning i andra invandringsrelaterade frågor. Invandrare är en stor och växande målgrupp som också får tjänster från andra aktörer inom bastjänster, såsom mödrarådgivningen, daghemmet, skolan, hälso- och sjukvården, socialarbetet bland barnfamiljer, socialarbetet bland vuxna och tjänsterna för äldre. Därutöver strävar man i kommunen efter att anordna bland annat multikulturella evenemang för att öka delaktigheten och minska marginaliseringen.

[Kondis ry](#), som har verksamhet i Sibbo, erbjuder rusmedelsfostran via erfarenheter. Målgrupperna för Kondis ry:s verksamhet är närstående till drogmissbrukare, drogmissbrukare, skolor, läroinrättningar och myndigheter. Kondis ry fungerar också som en länk mellan närstående, användaren och myndigheterna. Kondis tillhandahåller konkreta verktyg för livshantering för både närstående och missbrukare. När situationen det kräver hjälper Kondis snabbt och effektivt genom att hitta det snabbaste sättet och vägen att få hjälp, stöd och omsorg för närstående och missbrukare.

Nedan listas Kondis ry:s verksamhet:

- Rusmedelsfostran via erfarenheter
- Föräldrakvällar (både information och stöd och stärkande av interaktion och relationer mellan föräldrar)

- Krissamtal och rådgivning samt övergripande stöd till föräldrar
- Erfarenhetsexpertis
- Stöd med låg tröskel utan remiss

I församlingens vuxenverksamhet behandlar man också frågor som gäller att ta hand om sig själv och andra, samt ett eget ansvar, vilket skapar en värdefull grund även mot rusmedel.

Sysselsättningsenhetens rehabiliteringsverksamhet för arbetslösa och social rehabilitering är ett effektivt förebyggande rusmedelsarbete i kommunen. Verksamheten förebygger framtida problem samt korrigerar och stödjer individerna och löser redan befintliga problem.

På vuxenrådgivningen kallas till exempel 40-åriga män, 50-åriga kvinnor, närstående vårdare och långtidsarbetslösa till hälsoundersökningar. Vid behov ges även personligt stöd för viktkontroll och för att sluta röka samt samtalshjälp som stöd för psykisk hälsa. Det finns även stödgrupper för viktkontroll, nikotinavvänjning, "hälsokogen" och hälsomotion.

Om du blir arbetslös kan du i Sibbo söka dig till en kostnadsfri hälsoundersökning på hälsovårdarens mottagning. Syftet med hälsoundersökningen är att främja hälsan och välbefinnandet samt arbets- och funktionsförmågan under arbetslösheten.

2.2.3 Äldre personer

Hemvården och handikapptjänsterna erbjuder särskilt stöd i livets brytnings- och övergångsskeden. Ofta, till exempel vid pensionering, kan man alltid vara ledig och då väcks frågan varför man ska låta bli att dricka när arbetslivet inte ställer krav på vardagen.

Man bör även notera att till exempel äldre personers attityder till alkoholanvändning också påverkar ungdomars attityder till alkoholanvändning. Till exempel när ungdomar besöker sina mor- eller farföräldrar.

Inom Sibbos rusmedelstjänster, vad gäller äldre personer, byggs redan strukturer för förebyggande arbete inför en pensionering. Om en person inte längre behöver gå till jobbet, kan livet enkelt innebära att man dricker mer. Det är just stödet i övergångsskedet när man går i pension som är viktigt i förebyggande syfte. Inom hemvården är behovet av kunskap inom förebyggande rusmedelsarbete stort.

I Träskberga och Widegård ordnas öppna och avgiftsfria servicedagar för äldre (Välbefinnandedagar) med ett tvåspråkigt program en gång i månaden på hösten.

Förebyggande rusmedelsarbete är...

2.3 Nuvarande mentalvårds- och rusmedelstjänster i Sibbo

Nedan följer en kort sammanfattning av de nuvarande mentalvårds- och missbrukartjänsterna i Sibbo kommun efter åldersgrupp. Texten är baserad på den aktuella lägesrapporten av Sibbo kommuns ansvariga depressionsskötare och servicechefen för tjänster till barn, unga och familjer *Kartläggning av nuläget inom Sibbo kommuns mentalvårds- och missbrukartjänster* (30.3.2021).

Kartläggningen bygger på tankar från personalen i arbetsgruppen för mentalvårds- och missbrukarbete, statistik och på nationella rekommendationer.

2.3.1 Barn och unga

Enligt Kartläggningen av nuläget inom Sibbo kommuns mentalvårds- och missbrukartjänster (30.3.2021) är elevvården en viktig tjänst för barn och unga och den upplevs vara tillräcklig i Sibbo kommun. I Sibbo kommuns 19 skolor arbetar sammanlagt 5 kuratorer och 5 psykologer. Att döma av resultaten från undersökningen Hälsa i skolan är det möjligt att det kommer att finnas ett växande behov av både elev- och skolhälsovård i framtiden. Skolhälsovårdens resurser anses vara tillräckliga utanför coronasituationen (7,5 skolhälsovårdare/19 skolor). Hälsoundersökningar genomförs årligen för alla elever och fungerar som en viktig screening för att upptäcka problem. Under åren 2020 och 2021 har hälsovårdarnas resurser behövts för arbetet med coronaviruset, vilket gör att en hänvisning till andra tjänster betonas.

Från och med år 2020 har kommunen även haft tillgång till en kompletterande köptjänst, Nuovo-terapitjänsterna. Nuovo är en tjänst med låg tröskel och man kan bli kund med en remiss från skolan (t.ex. en kurator), ungdomstjänsterna, socialtjänsten eller hälsovården. År 2020 skrevs 81 remisser till Nuovo från Sibbo kommun och år 2021 var antalet 38. År 2021 utvidgades tjänsten till att omfatta unga under 25 år.

Naturligtvis erbjuds barn, ungdomar och familjer också grundläggande lagstadgade tjänster, specialiserad sjukvård och familjerådgivning. Den specialiserade sjukvården inom missbrukartjänster är hårt belastad. Ökade personalresurser skulle göra det möjligt att få tjänsten med låg tröskel. Det finns två psykologer och en socialarbetare i familjerådgivningen i Sibbo.

2.3.2 Personer i arbetsför ålder

Vad gäller personer i arbetsför ålder är efterfrågan på tjänster högre än utbudet, men det är lättare att få tillgång till mentalvårds- och missbrukartjänster i Sibbo än i exempelvis de större grannkommunerna. Nya kundgrupper och de befintliga kundgruppernas svårare problem på grund av pandemin (t.ex. ångestproblematik och alkoholproblem) har ökat köerna under åren 2020 och 2021. Väntetiden är cirka 3–5 veckor.

Man har varit tvungen att begränsa antalet och frekvensen av kundmöten inom mentalvårds- och missbrukartjänster för personer i arbetsför ålder per kund (målet är högst 10 besök). Tjänsterna har strukturerats till en målinriktad modell som betonar eget initiativ, inom vilken man vid behov hänvisar till tjänster för mer stöd eller till andra tjänster. Man satsar även på onlineterapi och försöker göra användningen av den så aktiv som möjligt.

Nedan listas exempel på öppna tjänster för personer i arbetsför ålder som återhämtar sig från psykisk ohälsa och missbruk i Sibbo kommun.

- Multiprofessionell bedömning av mentalvårds- och missbrukarteamet (depressionsskötare, missbrukararbetare, läkare)
- Rehabiliteringsperioder för missbrukare, fortsatt behandling hos missbrukararbetaren/ som köptjänst
- Fortsatt behandling av personer som återhämtar sig från psykisk ohälsa hos en depressionsskötare
- Behandlingen fokuserar på uppföljning av välbefinnandet och medicineringens låga frekvens (villkoret är stabilt hälsotillstånd)
- Rehabiliteringsgrupper för missbrukare och motionsgrupper
- Samarbete med socialarbetet bland vuxna, som vid behov erbjuder mer ingripande, t.ex. boendetjänster, stödpersonstjänster, möten med och handledning av en socialarbetare, social rehabilitering/rehabiliterande arbetsverksamhet
- Stöd av hälsovårdare inom rådgivningen för vuxna vid rehabilitering samt sysselsättning och livsstilsfrågor

2.3.3 Äldre personer

Mentalvårds- och missbrukartjänsterna för äldre personer placerats i andra tjänster, såsom hemvården och en servicehandledningsgrupp bestående av en socialarbetare, ergoterapeut och hälsovårdare samt en koordinator för närståendevård. I detta sammanhang är det ytterst viktigt att bemöta en äldre person på ett övergripande sätt, där man kan observera behovet av tjänster. Äldre personer hänvisas vid behov till fortsatt behandling i mentalvårds- och missbrukarfrågor till tjänsterna för personer i arbetsför ålder (depressionsskötare, missbrukararbetare och läkare).

3 Strategiska mål och framtida åtgärder inom det förebyggande rusmedelsarbetet i Sibbo

I detta kapitel behandlas praktiska åtgärder och strategiska mål inom det förebyggande rusmedelsarbetet i Sibbo. I målen har listats praktiska tjänster, metoder och evenemang som stödjer det förebyggande rusmedelsarbete som utförs i kommunen. Inom mentalvårds- och missbrukartjänster är behovet större än utbudet. Med högklassigt förebyggande rusmedelsarbete kan det framtida behovet påverkas.

Ett högklassigt och effektivt förebyggande rusmedelsarbete förverkligas inte enbart genom enskilda "jippon" eller "riktade ingrepp", utan varje kommuninvånare och kommunanställd kan göra en större skillnad i sitt dagliga arbete, sitt uppträdande och i sina attityder till varandra, rusmedel och ungdomar.

Genom att etablera olika metoder som har visat sig fungera inom det förebyggande rusmedelsarbetet kan man tillsammans påverka kommunens välbefinnande, kultur och invånarnas attityder och därmed utföra ett fungerande förebyggande rusmedelsarbete genom att skapa mer gemenskap och ett mer välmående Sibbo.

Sibbo kommuns yrkespersoners tankar om förebyggande rusmedelsarbete i den egna kommunen.

3.1 Barn och unga

Samarbete och tidiga ingripanden mellan vårdnadshavare, elevvården och skolans personal är av största vikt när det gäller att främja barns och ungdomars välbefinnande. Även enkel tillgång till ungdoms-, idrotts- och andra fritidstjänster hjälper till att få med familjer, barn och ungdomar i meningsfulla fritidsaktiviteter.

Skola

Temadagar i skolorna som rör välbefinnande stödjer gemenskap och därmed välbefinnande. Traditionella upplysningar med varningsbudskap fungerar på vissa barn och ungdomar, men inte nödvändigtvis på dem som utgör en riskgrupp, och därför kommer man i framtiden att satsa på temadagar (i kombination med förmedling av information).

Det treåriga projektet [Gutsy Go Hub](#) startade i Sibbo hösten 2021, det första i sitt slag i Finland. Gutsy Go Hub lyfter tre Sibboskolor på riksomfattande nivå i spetsen för främjandet av ungdomars delaktighet. I det treåriga Gutsy Go Hub löser unga människor vardagliga kriser för kommuninvånarna som en del av hela läsårets undervisning. Hösten 2021. Projektet Gutsy Go Hub är en fortsättning på det redan befintliga samarbetet med Sibbo kommun för att förebygga en utslagning och polarisering av ungdomar med hjälp av gemenskapsmetoden.

Det nya är att metoden i tvåspråkiga Hub införs som en del av skolans struktur och undervisning på ett långsiktigt sätt, så att dess mål förverkligas i skolans vardag under hela läsåret, inte enbart under projektveckorna. Gutsy Go-gärningar och evenemang enligt tema hålls varje månad i alla deltagande skolor.

Utöver utbildnings- och ungdomsväsendet spelar även kommunens social- och hälsovårdstjänster samt kommundirektören, som ser ungdomarnas delaktighet som en central del av hela kommunens välbefinnande, en stor roll. Gutsy Go Hub ger mer bevis på effektiviteten av gemenskapsmodellen för ungdomarnas delaktighet och positiva psykiska hälsa. En låg känsla av delaktighet hör samman både med mobbning och att bli mobbad.

Inom elevvården önskar man att föräldrar och andra vuxna skulle få nyhetsbrev från kommunen eller skolväsendet (t.ex. Via Wilma), där man berättar om bland annat aktuella rusmedelsfrågor, beroende, attityder till och förståelse för detta, så att informationen skulle nå vårdnadshavarna så bra som möjligt. Samma nyhetsbrev skulle till exempel kunna användas för att dela med sig av tips om hälsa och vardagsliv, eller för att ta upp frågor (till exempel hur man berömmar en ung person eller hur man tar upp rusmedel eller överdrivet spelande).

Ungdomstjänster

Ungdomstjänsterna och koordinatören för det förebyggande rusmedelsarbetet förbereder en årsklocka för det förebyggande rusmedelsarbetet i samarbete med skolväsendet. I årsklockan antecknas tydligt vad man förverkligar i vissa skolor och när samt vilka resurser som finns tillgängliga för det arbete som utförs i skolorna. Planmässighet och långsiktighet är av största vikt för skolväsendet, eftersom programmet är fastställt i förväg i skolorna och detta stödjer en etablering av verksamheten i skolorna.

Lektioner om rusmedel (liksom lektioner om välbefinnande, mobbning och emotionella färdigheter) kommer att anordnas i både låg- och högstadiet av koordinatören för förebyggande rusmedelsarbete och ungdomstjänsterna med hjälp av externa samarbetspartner. Emotionella färdigheter, förståelse för känslor och empati förhindrar mobbning i skolan och lär eleverna prata om känslor, vilket ökar känslan av gemenskap och fungerar som ett förebyggande rusmedelsarbete. Ungdoms-, familjestöds- och

informationsföreningen Raide ry samarbetar med Sibbo kommun och i framtiden kommer föreningens tjänster att utnyttjas i allt större utsträckning.

Baserat på den senaste undersökningen Hälsa i skolan finns ett större behov av riktat arbete med flickor än tidigare. På grund av detta förbinder sig ungdomstjänsterna till att utveckla sitt serviceutbud för flickor. Man kommer att ordna flickgrupper i både Nickby och Söderkulla, och "tjejkvällar" i ungdomslokalerna kommer att ordnas oftare. Dessutom kommer resurser att användas för att införa nya och beprövade metoder.

Koordinatorn för förebyggande rusmedelsarbete och yrkesutbildade personer inom ungdomsarbetet anordnar i framtiden lektioner om rusmedel och informationstillfällen för högstadielklasser i samarbete med organisationer inom branschen, med särskild inriktning på klasser med flexibel grundläggande utbildning samt andra små klasser och elever i årskurs sju. I samband med lektionerna är det viktigt att lyfta fram rusmedelsberoende, liksom vad det innebär i praktiken, så att unga förstår hur rusmedelsberoende uppstår och att det är en sjukdom.

Dessutom ordnar ungdomstjänsterna minst en gång per läsår seminarier för föräldrar om rusmedel och aktuella fenomen bland ungdomarna i Sibbo samt som stöd för att ta upp saker för diskussion. Den nationella veckan för förebyggande rusmedelsarbete, liksom andra temadagar, kan användas för ungdomsarbete och informationsförmedling, till exempel evenemanget Hyvinvointi virtaa i Keuda.

Utbildning och information om förebyggande rusmedelsarbete kommer också att anordnas för ungdomsledare, lärare och skolpersonal i syfte att bredda deras yrkeskunskaper, införa nya metoder och mer effektivt integrera förebyggande rusmedelsarbete, spridning av material och information till ungdomar i den vardagliga verksamheten. Man kommer även att satsa mer på marknadsföring av ungdomstjänster så att ungdomarna kan utnyttja dem på bästa sätt. Det är viktigt att använda samarbetsnätverk och kommunens övriga enheter för marknadsföringsarbete.

Praktiska tips finns i sista kapitlet i denna plan (se 5.1).

Polis

Det behövs ett närmare samarbete mellan skolväsendet och polisen än tidigare. Ökat antal polisbesök i skolor och infonuttar om mopedkörning, rattfylleri och annat riskbeteende i trafiken samt konsekvenserna av dessa fungerar som en bra påminnelse för ungdomarna.

Rusmedelsarbete

Man hoppas på resurser för kommunens rusmedelsarbete, genom vilka man hoppas på snabbare tillgång till mentalvårds- och missbrukartjänster. Som nämns i kapitel 2.2.2 är kunderna för närvarande tvungna att vänta.

Tillgängliga mentalvårds- och missbrukartjänster med låg tröskel för ungdomar spelar en central roll, särskilt nu när vi kan se spåren av coronapandemin hos ungdomar, särskilt flickor (se kapitel 2.2.1). Skolans personal måste också komma ihåg att lyfta fram de tjänster som tillhandahålls av ungdomstjänsterna, som är kommunala tjänster med låg tröskel när de är som bäst.

Motion

I Sibbo har "höntsäliikunta" varit populärt, så det är bra att utveckla detta i framtiden. Dessutom skulle tillhandahållandet av familjemotion för barn i rådgivningsåldern stödja vårdnadshavarna. Hobari-verksamheten, som organiseras av idrottstjänsterna, syftar till att ge alla barn och ungdomar i Sibbo möjlighet att ägna sig åt någon hobby. I verksamheten beaktas även specialgrupper och man erbjuder aktiviteter som även lämpar sig för bland annat funktionshindrade.

Idrottstjänsterna och ungdomstjänsterna kommer i samarbete med organisationer inom branschen att en gång per år anordna fostrande/förebyggande rusmedelsarbete för lärare/tränare som arbetar med barn och ungdomar. Detta kommer att vara en förutsättning för att få bidrag för den ledda verksamheten.

Erfarenhetsexperter

Kondis ry har erfarenhetsexperter som kan utnyttjas i skolor. De kan till exempel tala om farorna med cannabis. Några unga kanske tror att cannabis är en ofarlig drog. Kondis ry hjälper även användarnas närstående som är i behov av hjälp. Ofta är de närstående inte medvetna om att de också enligt lagen har rätt att få hjälp och stöd.

Kommuninvånarna har tillgång till erfarenhetsexperter, men en ung missbrukare-erfarenhetsexpert skulle definitivt vara ett bra komplement.

Tillsynsmyndigheter

En myndighet kan inte göra testköp och med dem övervaka om tobaksvaror säljs till minderåriga. Om man misstänker att tobak säljs till minderåriga (t.ex. angivelser från kommuninvånare) kontrolleras försäljningsställets egenkontroll och vid behov vidarebefordras information om angivelser och kontrollresultaten till polisen.

Det vore bra att i undersökningen Hälsa i skolan eller i välfärdsenkäten i kommunens skolväsen lägga till frågan om möjligheter att köpa tobak, i så fall skulle tillsynen kunna riktas in enligt resultaten av undersökningen. Liknande frågor om droger och alkohol är lika viktiga. På så sätt skulle man kunna ta reda på varifrån ungdomarna får rusmedel (t.ex. i butiken, av föräldrarna, andra vuxna, via sociala medier, vänner)

3.2 Personer i arbetsför ålder

Information om rusmedelsanvändning och välbefinnande kommer att delas ut till personer i arbetsför ålder. Målet är att rikta mer och bättre riktad information till personer i arbetsför ålder samt informationspaket om föräldrafärdigheter och aktuella rusmedelsfenomen bland ungdomar till vårdnadshavarna.

Inom egenkontrollen på arbetsplatserna bör man diskutera frågor som rör rusmedel, stöd och rättigheter. Finns det till exempel i egenkontrollen en särskild plats för rökare?

Gemenskap och säkerhet är viktigt för kommuninvånarna i arbetsför ålder och man bör utveckla öppna och trivsamma mötesplatser inom kommunen. Det är viktigt att skapa en trygg och trivsam miljö genom att bygga trivsamma platser att umgås på, öka gatubelysningen och minimera till exempel antalet mörka övergivna byggnader. Personer i arbetsför ålder, särskilt de som behöver särskilt stöd, måste beaktas.

År 2020 samlade A-klinikstiftelsens utvärderings- och kvalitetsteam in information från anställda inom social- och hälsovårdstjänster om utvecklingsbehoven för kunnande och samarbete gällande rusmedelsarbete. Anställda inom handikapptjänsterna lyfte fram att det tidvis är svårt för funktionshindrade att få tillgång till missbrukartjänster. Man upplevde särskilt bristen på tillgängliga lokaler och attityden mot funktionshindrades rusmedelsmissbruk som ett stort problem. De anställda upplevde att det är svårt att få stöd och att problemet till och med underskattas. Framför allt ansågs tillgången till tjänster för personer med utvecklingsstörningar vara en utmaning. De anställda hoppades att en utvecklingsstörd persons beroende skulle identifieras och att han eller hon skulle bemötas på

samma sätt som andra personer med missbruksproblem. Liknande observationer har framkommit i verksamheten i organisationer inom handikapp- och missbrukarområdet. Utöver bristen på tillgängliga lokaler kan man inom missbrukartjänsterna uppleva att arbetstagarna inte har tillräcklig kompetens för att möta exempelvis en utvecklingsstörd kund.

När det gäller funktionshindrade [tror man alltför ofta att användningen av rusmedel beror på en skada](#), även om orsaken ofta är något helt annat, till exempel kronisk smärta, vars bristfälliga vård personen på eget initiativ börjar ersätta med alkohol. Upplevelsen av att bli avvisad påverkar åter funktionshindrades vilja att söka sig till en tjänst. På så sätt förblir funktionshindrade personers rusmedelsproblem osynliga. Tjänsternas tillgänglighet även för denna målgrupp kräver särskild uppmärksamhet också i Sibbo.

Funktionshindrade i alla åldrar upplever ofta att de blir mobbade, avvisade och utestängda i samhället och i olika lokala gemenskaper. Funktionshindrade står också inför stora utmaningar när det gäller att hitta arbete. Dessa är också betydande riskfaktorer för rusmedels- och spelberoende. Att vara utestängd är obehagligt och till och med smärtsamt att uppleva. Det finns också ett ord för fenomenet utestängning och avvisande: "utfrysning". Det kan till slut ta sig uttryck till exempel så när en person avvisas, blir han eller hon osynlig. Om utfrysningen är långvarig kan den leda till utslagning, psykisk ohälsa och rusmedelsproblem.

För att stödja och utveckla detta arbete erbjuder Sininauhaliitto föreläsningen *Tillgänglighetsexpert på 5 minuter*, samt föreläsningar om hur man bemöter funktionshinder. Föreläsningarna är avgiftsfria och kan beställas från Sininauhaliitto. Mer information från koordinatören för förebyggande rusmedelsarbete.

3.3 Äldre personer

Hemvårdens och handikapptjänsternas samarbete med andra enheter bör utvecklas. Avgränsning av uppgiftsbeskrivning och kunder som omfattas av rusmedelsarbetet eller hemvården ska klargöras och förtydligas. Samarbetet ska utvecklas i en sådan riktning att kompetensen hos båda serviceenheterna finns med i kundarbetet. Genomförandet av läkemedelsbehandlingen är ofta på hemvårdens ansvar, men socialt stöd förbises ofta. I rehabiliteringssyfte är kundens överföring till missbrukartjänsterna en bra idé, vilket innebär att kunden från att ha varit inom fyra väggar rör sig utanför hemmet. Men i de fall kunden inte lämnar eller inte kan lämna hemmet är det oftast hemvården den tjänst som kontaktas. I sådana situationer skulle det vara önskvärt att missbrukartjänsterna skulle tas till hemmen.

En öppen diskussion mellan missbrukartjänsterna och tjänsterna för äldre ska föras individuellt om vilka kunder som omfattas av båda tjänsterna. På så sätt minimeras kundernas skickas fram och tillbaka mellan tjänster.

När en person inte längre är med i arbetslivet kan känslan av att man behövs och att livet är meningsfullt försvagas. Som en förebyggande åtgärd bör det finnas frivilligarbete för pensionärer.

Att ta upp saker med låg tröskel och tidiga ingripanden är verkligen viktigt förebyggande rusmedelsarbetet inom hemvården. Det behöver inte ha uppstått ett tydligt problem innan man vidtar dessa åtgärder, utan man kan förebygga problemen genom att effektivt föra saken på tal. Målet är att utveckla metoder och praktiska verktyg för hemvårdens personal att föra saken på tal. Praxis för hur man för saker på tal listas i sista kapitlet i denna plan. (se 5.1) Metoder för att föra användningen av rusmedel på tal och sänka tröskeln kommer att utvecklas inom hemvården i Sibbo åren 2022–2024.

4 Undersökningar som en mätare och kontinuerlig uppföljning

För att uppnå målen i planen för förebyggande rusmedelsarbete i Sibbo 2022–2024 och genomföra åtgärderna fäster man i kommunens verksamhet uppmärksamhet på förebyggande rusmedelsarbete och målen så att de blir en naturlig del av planerings- och beslutsprocessen.

Man utarbetar enkäter i anslutning till tjänsterna för att kunna mäta strukturerna för det förebyggande rusmedelsarbetet och hur de praktiska åtgärderna har genomförts. Att utnyttja enkäter engagerar målgrupper och samlar in användargruppernas åsikter om tjänsternas användbarhet och funktionalitet. Dessutom används resultaten från enkäter som genomförts av andra parter som resultatmätare, till exempel THL:s undersökning Hälsa i skolan 2023.

Ett uppföljningssystem utarbetas för att mäta genomförandet av planens åtgärder och mål i det praktiska arbetet. För uppdatering och uppföljning av de åtgärder som presenteras i programmet skapar vi följande förfarande: planen för förebyggande rusmedelsarbete, som fungerar som kommunens strategiska verktyg för kommunen, uppdateras vart tredje år. Utlåtanden om utkastet till program inhämtas från ungdomsfullmäktige, handikapprådet, äldrerådet och läggs fram för kommunstyrelsen.

I Sibbo kommuns egen välfärdsenkät för den grundläggande utbildningen läggs till två frågor som gäller användningen av rusmedel i syfte att förbättra uppföljningen av situationen och kartlägga behoven.

De frågor som ska läggas till är:

1. Har du provat cigaretter, snus eller e-cigaretter?
2. Har du druckit alkohol, t.ex. öl eller cider?

Svarsalternativ: *inte / en gång eller två / oftare*

Skolväsendets välfärdsenkät genomförs en gång om året för elever i årskurs 3–9 och resultaten erhålls snabbare än resultaten från den nationella undersökningen Hälsa i skolan. Resultaten stödjer genomförandet av det förebyggande rusmedelsarbetet och bidrar till att mäta arbetets effektivitet och behov.

Mötena i arbetsgruppen för förebyggande rusmedelsarbete minskas från en gång i månaden till en gång i halvåret, och huvuduppgiften i framtiden är att följa upp situationen för förebyggande rusmedelsarbete och gå igenom utvecklingsförslag och behov av uppdateringar inför nästa plan för förebyggande rusmedelsarbete. Den här arbetsgruppen fungerar åtminstone till slutet av år 2022, då strukturen för det framtida välfärdsområdet förändras.

Arbetsgruppen *Verkställare av förebyggande rusmedelsarbete* i Sibbo, som består av anställda som genomför det praktiska arbetet med förebyggande rusmedelsarbete, kommunens olika enheter och utomstående samarbetspartner utses år 2022. Arbetsgruppen sammanträder varannan månad för att utarbeta en uppföljningsrapport en gång om året. Uppföljningsrapporten ska innehålla information om vilka åtgärder som har vidtagits och vilka åtgärder som ännu inte har slutförts för att man ska kunna följa upp genomförandet av åtgärderna i planen för förebyggande rusmedelsarbete på det praktiska planet. På så sätt kommer information om hur åtgärderna fortskrider att förmedlas på ett naturligt sätt.

5 Praktiska tips och åtgärder

Sista kapitlet i planen för förebyggande rusmedelsarbete innehåller [praktiska tips för yrkespersoner](#), baserade på tips utarbetade av Ehyt ry, samt en förteckning över Sibbo kommuns åtgärder och mål. Detta kapitel är avsett att ge praktiska tips och kortfattat presentera de praktiska åtgärderna för förebyggande rusmedelsarbete, och kräver inte att läsaren bekantar sig med planen i dess helhet.

5.1 Förebyggande rusmedelsarbete i vardagen – praktiska tips för arbetet

Yrkespedagoger i det förebyggande rusmedelsarbetet

Daghemspersonalens förebyggande rusmedelsarbete innebär att stödja föräldraskap och ingripa i barnets symtom. I daghemmet skapas grunden för utveckling av interaktionsfärdigheter och för agerande i sociala situationer. Barnskyddsanmälningar är också förebyggande rusmedelsarbete. Att trygga barnens uppväxtförhållanden kan förhindra skador orsakade av rusmedel.

Läraren spelar en viktig roll när det gäller att behandla aktuella teman som rör rusmedel i skolmiljön. Rusmedelsfostran ingår i undervisningen i hälsofostran, men lärarna bör också vara beredda att på andra lektioner diskutera frågor om rusmedel om sådana uppstår.

Om man i skolan använder sig av en extern utbildare för en lektion i rusmedelsfostran ska läraren vara beredd att diskutera rusmedel i efterhand om det hos eleverna har väckts frågor om ämnet. Skolan är en drogfri plats. Det är därför lärarens ansvar att ingripa vid förmedling, försäljning och innehav av rusmedel om detta sker inom skolområdet.

Ungdomsarbetaren sörjer för ett drogfritt ungdomsarbete genom att se till att inga rusmedel används i lokalerna eller under evenemang. Ungdomsledaren bör planera verksamheten så att temat förebyggande rusmedelsarbete regelbundet tas upp. I ungdomsarbetet är det möjligt att skapa en fritt formulerad samtalskultur, eftersom man deltar i verksamheten på sin fritid. Det är viktigt att ungdomsarbetaren reagerar i diskussioner, till exempel på ungdomars ökade tal om rusmedel, på ungdomars oro över rusmedel och för att se till att frågan om användning av rusmedel hålls aktuell.

Andra viktiga aktörer i det förebyggande rusmedelsarbetet

I en hälsovårdare, läkares eller socialarbetares arbete för man användningen av berusningsmedel på tal på mottagningen. Till stöd för detta arbete finns en mängd olika modeller för att föra saken på tal. Det är viktigt att erbjuda stöd för en bedömning av användningen av rusmedel, för att minska användningen och hantera rusmedelsskador.

På mottagningen är tiden begränsad. Yrkesutbildade personer inom social- och hälsovården har dock en viktig roll när det gäller att ingripa i användningen av rusmedel och skapa en bild av beteendemönster som skyddar mot missbruk.

Ett exempel på ett enkelt och effektivt sätt att föra saken på tal som kan användas i basservicen:

1. Kan vi ännu prata om alkohol?
2. Hur mycket alkohol dricker du på en gång?

3. Hur mycket alkohol dricker du per vecka?

Många andra aktörer har också betydelse för det förebyggande rusmedelsarbetet. Till exempel kan butikens kassa och en restauranganställd utföra förebyggande rusmedelsarbete. Genom att följa anvisningarna för ansvarsfull försäljning och egenkontroll kan man förhindra skador orsakade av rusmedel.

Personalen på biblioteket eller annan mötesplats har möjlighet att utföra förebyggande rusmedelsarbete när de erbjuder hjälp, information, stöd och närvaro till kunden i lokalen. Idrottsföreningens tränare och personal har möjlighet att minska de skador som orsakas av rusmedel genom att utesluta rusmedel från verksamheten. En buss- eller taxichaufför kan bemöta ett barn eller en vuxen och därmed för sin del utföra förebyggande rusmedelsarbete.

Egen roll i förebyggande missbruksarbete

Föräldrarnas roll i det förebyggande rusmedelsarbetet är också viktig. Föräldrar bör tänka över sina egna uppfostringsprinciper redan i förväg, så att de vet hur de ska förhålla sig till och hantera utmanande situationer med ett barn eller en ungdom. Med tanke på föräldrarnas uppfostringsuppgift är det bra om föräldrarna har en gemensam syn på fostran.

Det förebyggande rusmedelsarbete som utförs av en yrkespedagog skiljer sig från det förebyggande rusmedelsarbete som utförs av föräldrar. Även om en yrkesperson ofta också är mamma eller pappa är det bra att kunna skilja mellan arbets- och hemmaroller i det pedagogiska arbetet. En yrkespersons arbete styrs av yrkesetik, som är en professionell attityd till fostran.

Yrkesmässighet ses ofta som ofelbarhet och korrekthet. Rusmedelsfenomen varierar dock över tid och det är därför förståeligt att man inte hela tiden känner till, eller ens behöver känna till alla trender som rör rusmedel.

Det räcker med att vara intresserad av att uppdatera sin egen kompetens och våga diskutera ämnen man inte som yrkespedagog vet allt om. Man hittar tillförlitlig information på olika organisationers webbplatser, utbildningar och yrkesinriktade nätverk.

Yrkespedagoger bör överväga sina egna åsikter om rusmedel och diskutera användningen av rusmedel tillsammans i arbetsgemenskapen redan innan missbruksproblem uppstår. Det är också viktigt att komma överens om tillvägagångssätt, som man tillsammans håller fast vid.

Det lönar sig att samarbeta

Effektiviteten ökas genom upplevelser av gemenskap och delaktighet. När det gemensamma målet i samhället är att minimera skador orsakade av rusmedel kommer man sannolikt även att uppnå målet.

När allt kommer omkring handlar förebyggande rusmedelsarbete om små saker. Allt som behövs är viljan att främja välbefinnande och förtroende för ens egna och samhällets förmågor. Låt oss djärvt tillsammans sikta på en framtid med mindre skador orsakade av rusmedel!

Praktiska tips för personer som utför fostran inom förebyggande rusmedelsarbete

1. Att mötas, lyssna, vara närvarande: Möt personen, inte missbrukaren. Ge alltid en chans till! Fundera också över din egen inställning till rusmedel, eftersom din inställning kommer att återspeglas i samtalen.

2. Att föra saken på tal och ha mod: Våga föra svåra saker på tal. Våga prata även om du inte känner till alla fakta om rusmedel! Det viktiga är budskapet att du är intresserad av hur personen du möter mår.

3. När används rusmedel?: Fundera tillsammans över orsakerna till användningen av rusmedel, upplevda fördelar, övertygelser, oskrivna regler och normer. Fundera över sätt att bygga upp vardagen och känna glädje utan droger.

4. Regler och begränsningar: Fundera tillsammans med de anställda på vad ni tillåter och vad ni inte tillåter. Fundera över hur ni förhåller er till användning, försäljning och förmedling av rusmedel, eller prata om rusmedel på ett beundrande sätt. Fundera i förväg över hur ni agerar om någon bryter mot begränsningarna för att inställningen ska vara så rättvis som möjligt. Diskutera tillsammans orsakerna till och syftet med begränsningarna och utarbeta tillsammans regler för gemenskapen. Uppdatera vid behov reglerna för att bättre motsvara situationen. Kom ihåg, att sätta gränser är att bry sig om.

5. Planmässighet och ansvarsfördelning: Skapa strukturer för förebyggande rusmedelsarbete i er arbetsgemenskap. Markera i kalendern och fyll i teman för förebyggande rusmedelsarbete i årsklockan. Utse var och ens ansvar och fördela arbetsbördan. När det finns gemensamma tillvägagångssätt som fungerar finns det fortfarande tid och resurser att reagera och vara närvarande.

6. Kamratstöd och god praxis: Dela med er av era erfarenheter, utmaningar och tillvägagångssätt både inom den egna arbetsgemenskapen och på ett yrkesövergripande sätt. Delta i nätverksarbete och ifrågasätt praxis som inte fungerar. Tveka inte att berätta om egna sätt som fungerar.

5.2 Åtgärdsförteckning

I den här planen, som bygger på befintligt förebyggande rusmedelsarbete i Sibbo kommun, tjänster och den nuvarande situationen för välbefinnande och användningen av rusmedel, har vi tillsammans med arbetsgruppen för förebyggande rusmedelsarbete utarbetat framtida åtgärder, strategiska mål och visioner.

Förteckning över framtida konkreta åtgärder för perioden 2022–2024 och långsiktiga mål:

1. Effektiviteten av förebyggande rusmedelsarbete ökas genom upplevelser av gemenskap och delaktighet samt samarbete mellan kommunens olika enheter. Med denna punkt strävar vi med andra ord efter att påverka yrkesutbildade personers attityder och beteende.
2. Aktörer som arbetar med förebyggande rusmedelsarbete kan använda kapitel 5.1 för att utveckla sitt dagliga arbete.
3. Ungdomstjänsterna och skolväsendet skapar en gemensam *Årsklocka för förebyggande rusmedelsarbete* för grundskolorna.
4. Koordinatör för det förebyggande rusmedelsarbetet ordnar lektioner om rusmedel för låg- och högstadielärover i Sibbo tillsammans med en yrkesperson inom ungdomsarbete och utomstående organisationer inom förebyggande rusmedelsarbete.
5. Ungdomstjänsterna förbinder sig till att särskilt satsa på det arbete som utförs tillsammans med flickor. Enligt resultaten från undersökningen Hälsa i skolan år 2021 syns det tydligt att flickor inte mår bra och därmed betonas behovet av tjänster.
6. Koordinatör för förebyggande rusmedelsarbete koordinerar och organiserar tillsammans med kommunens övriga enheter varje läsår en föräldrakväll med anknytning till rusmedel och aktuella fenomen.
7. Idrottstjänsterna och ungdomstjänsterna kommer i samarbete med organisationer inom branschen att minst en gång per år anordna fostrande/förebyggande rusmedelsarbete för lärare/tränare som arbetar med barn och ungdomar. Utbildningen kommer att vara en förutsättning för att få bidrag för den ledda verksamheten.
8. Inom hemvården och annan basservice utvecklas metoder för att föra saker på tal och tröskeln för detta sänks.
9. För att förbättra uppföljningen av det förebyggande rusmedelsarbetet läggs två frågor till i Sibbo kommuns egen välfärdsenkät gällande användningen av rusmedel. Koordinatör för förebyggande rusmedelsarbete följer upp kommunens behov av förebyggande rusmedelsarbete, utvecklingen och genomförandet av åtgärderna i denna plan och utarbetar varje år en uppföljningsrapport.
10. Arbetsgruppen Verkställare av förebyggande rusmedelsarbete utses. Arbetsgruppen sammanträder varannan månad och består av anställda som genomför det praktiska arbetet med förebyggande rusmedelsarbete från kommunens olika enheter och av utomstående samarbetspartner.

6 Sammanfattning

Förebyggande rusmedelsarbete styrs av lagen om organisering av det förebyggande rusmedelsarbetet. Lagen trädde i kraft år 2015 och fastställer förebyggande åtgärder mot skador orsakade av alkohol, tobak, narkotika och penningsspel.

Enligt lagen ska det förebyggande rusmedelsarbetet grundas på uppföljning av rusmedelsanvändningen och därmed relaterade skador, tillgänglig vetenskaplig evidens och på god praxis. Enligt lagen bör man i det förebyggande rusmedelsarbetet också beakta skador som orsakas andra än rusmedelsanvändare.

År 2021 anställde Sibbo kommun sin första koordinator för förebyggande rusmedelsarbete och utsåg en arbetsgrupp för att utarbeta en plan för förebyggande rusmedelsarbete.

I Sibbo utförs ett mångsidigt förebyggande rusmedelsarbete, men arbetet har varit splittrat och samarbetet bristfälligt. Det finns också ett behov av de mest omfattande tjänsterna.

Sibboborna mår i huvudsak bra, men som framgår av den senaste undersökningen Hälsa i skolan (2021) har psykiska problem bland ungdomar, särskilt flickor, blivit vanligare. Konsumtionen av alkohol och tobaksvaror fortsätter att minska, men en liten grupp ungdomar använder dem i hög grad och använder även allt oftare alternativa rusmedel. Personer i arbetsför ålder i Sibbo mår bättre än det nationella genomsnittet, men äldre människor konsumerar något mer alkohol än vanligt.

Baserat på forskningsdata och de behov som yrkespersoner upplever har arbetsgruppen för förebyggande rusmedelsarbete utarbetat konkreta åtgärder och strategiska mål för denna plan, baserat på beprövade metoder. Planen innehåller också praktiska tips för aktörer inom förebyggande rusmedelsarbete.

Planen för förebyggande rusmedelsarbete kommer att uppdateras vart tredje år och en uppföljningsrapport utarbetas en gång om året för att följa upp genomförandet av planens åtgärder på det praktiska planet.

Källor

<https://stm.fi/ehkaiseva-paihdeetyo>

<https://thl.fi/fi/web/alkoholi-tupakka-ja-riippuvuudet/ehkaiseva-paihdeetyo/mita-ehkaiseva-paihdeetyo-on>

<https://thl.fi/documents/605763/1449622/Ehkaisevanpaihdeetyonlaatukriteerit.pdf/e78556f1-3844-45dd-933a-bfa63e65a2d1>

<https://thl.fi/fi/web/alkoholi-tupakka-ja-riippuvuudet/ehkaiseva-paihdeetyo/mita-ehkaiseva-paihdeetyo-on/miksi-ehkaisevaa-paihdeetyota-tehdaan>

<https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/163021>

<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2015/20150523>

<https://www.sipoo.fi/wp-content/uploads/2021/01/Talousarvio-2021.pdf>

<https://finlex.fi/fi/esitykset/he/2021/20210056>

<https://thl.fi/fi/web/alkoholi-tupakka-ja-riippuvuudet/ehkaiseva-paihdeetyo/ehkaisevan-paihdeetyon-johtaminen/koordinaattori-kunnan-ehkaisevan-paihdeetyon-varmistajana>

<https://thl.fi/fi/tutkimus-ja-kehittaminen/tutkimukset-ja-hankkeet/kouluterveyskysely>

<https://sotkanet.fi/sotkanet/fi/haku?g=340>

https://www.sipoo.fi/wp-content/uploads/2020/11/sipoon_hyvinvointikertomus_2017-2020.pdf

<https://www.sipoo.fi/wp-content/uploads/2021/01/Sipoon-turvallisuustoimenpideohjelma-2020-2021.pdf>

<https://thl.fi/fi/tutkimus-ja-kehittaminen/tutkimukset-ja-hankkeet/finsote-tutkimus>

<https://yad.fi/huumetietoa/riippuvuus-ja-toipuminen/altistavia-ja-suojaavia-tekijoita/>

<https://www.sipoo.fi/uutiset/hobari-tuo-harrastukset-sipoon-kouluihin/>

https://www.valvira.fi/documents/14444/261236/Ymparistoterveydenhuollon_valvontaohjelma_2020_2024.pdf/6e1b09c4-c935-6482-059a-035ac95aaa22?t=1568015396747

<https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/163002>

<https://thl.fi/fi/web/alkoholi-tupakka-ja-riippuvuudet/ehkaiseva-paihdeetyo/alkoholinkayton-puheeksiotto-ja-mini-interventio>

https://tietopuu.a-klinikkasaatio.fi/uutinen/huomioidaanko_vammaiset_paihdepalveluissa?fbclid=IwAR2mUuw5ipJ7

<https://paihdelinkki.fi/fi/tietopankki/tietoiskut/paihteiden-kayton-erityisryhmia/paihteet-ja-vammaisuus>

<https://ehyt.fi/paihde-peli-info/tukea-eri-elamantilanteisiin/ammattikasvattaja-ja-ehkaiseva-paihdeetyo/>

Stöd och information i Sibbo:

[Nuovo – hjälp och stöd i Sibbo](#)

[Kondis ry](#)

[Raide ry](#)

[Sysselsättningsenheten Vägskälet](#)

[Mentalvårds- och missbrukartjänster – Sibbo](#)

[Förebyggande rusmedelsarbete – Sibbo](#)

Stöd och information på nätet:

[Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry](#)

[MIELI Suomen mielenterveys ry](#)

[Apuu-chat \(SOS-barnby\)](#)

[Sekasin-chat \(MIELI ry\)](#)

[Tukinet \(MIELI ry\)](#)

[Omstart - program för videospelare \(Peluuri\)](#)

[Nuorten-netti \(MLL\)](#)

[Droglänken](#)

Guider:

[Katten på bordet – prata om alkohol med en ungdom \(på finska\)](#)

[Hur hjälper jag mitt barn? - En guide för föräldrar med psykiska problem](#)

[Hur tar jag hand om mina barn? - En handbok för föräldrar som är upptagna av sitt eget rusmedelsbruk](#)

[Vad är det för fel på våra föräldrar? – en handbok för barn och ungdomar vars mamma eller pappa har psykiska hälsoproblem](#)

ANVISNINGAR

TILL SKOLOR OCH LÄROINRÄTTNINGAR I SIBBO

Uppdaterat
17.6.2021

BERUSAD ELEV/INNEHAV AV RUSMEDEL/FÖRSÄLJNING

DEN FÖRSTA OBSERVATIONEN GJORD

1. anmälan till rektor och vårdnadshavare
2. samtal till juren för den öppna hälso- och sjukvårdsmottagningen
3. vid behov förs eleven till jourmottagningen
4. barnskyddsanmälan

VÅRDNADSHAVARE

1. för den unga till jourmottagningen
2. bokar tid till missbruksarbetaren

POLIS

BRÅDSKANDE

112

ICKE BRÅDSKANDE
Skolpolisen Jenni Päivinen
029 543 8729
Polisens socialhandledare
Marie Grönroos
040 482 3336

- kundrelationen överförs till öppenvården, missbrukarbetaren, barnskyddet
- stödet för lärande och skolgång fortsätter
- det stöd som vårdnadshavarna behöver säkerställs
- förmedling av information och samarbete

KONTAKTUPPGIFTER UNDER KONTORSTID

SKOLANS VIKTIGA NUMMER

Rektorn

Skolkuratorn

Hälsovårdaren

ÖPPENVÅRD

- konsulterande sjukskötare
040 191 4287
- nödsituation
 - läkare 040 191 4550
 - sjukskötare 040 191 4203

SOCIALARBETE BLAND BARNFAMILJER

jour vardagar kl. 8.15 – 15.00

för kunder och anställda

09 2353 6013

RUSMEDELSARBETE

040 191 4449

JOURHAVANDE
HÄLSOVÅRDARE

040 191 4302

UTANFÖR KONTORSTID

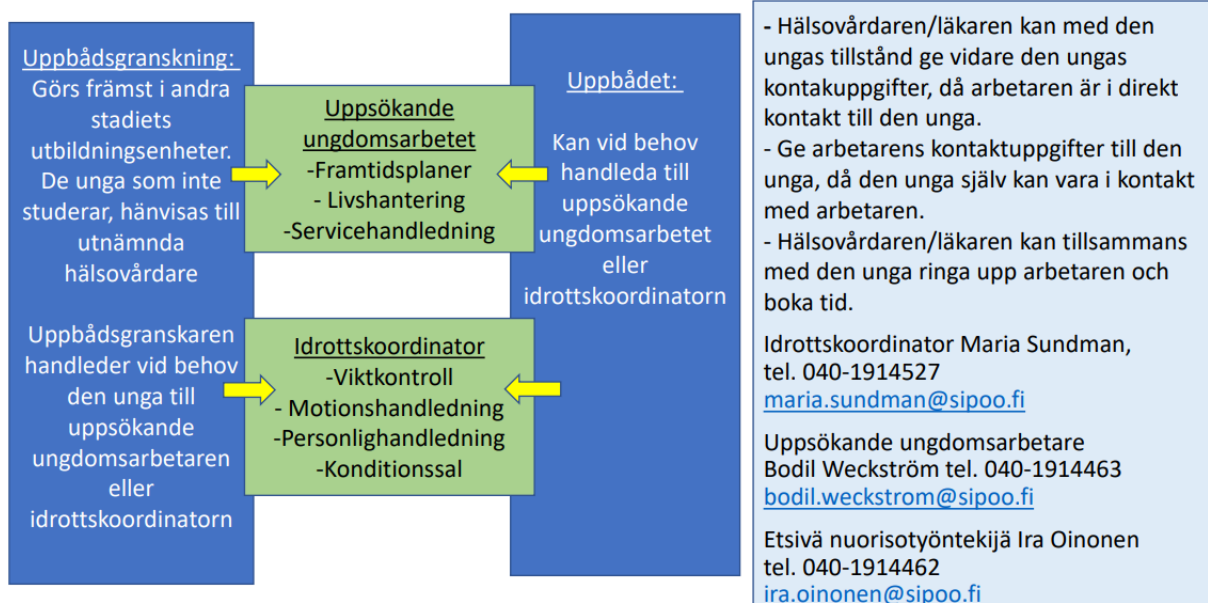
ÖSTRA NYLANDS SOCIAL- OCH
KRISJOUR DYGNET RUNT

040 517 4194

HUS BORGÅ
JOURHJÄLP DYGNET RUNT

116 117

Armé skick ! Handledning för Sibbo unga

bilaga 3.

